

Sprovodnu misu za Benedikta XVI.

5. siječnja na
Trgu sv. Petra
u Vatikanu
predvodio je
papa Franjo.
Nakon mise tijelo
Pape emeritusa
položeno je u
grobnicu u kripti
bazilike.

U njegovoj svjetiljci
gori ulje evanđelja
koje je širio i svjedočio
tijekom života

Ivan Stošić:

Papa u miru

*Slike nikad viđene:
pokop jednog pape kojemu
predsjeda drugi papa!*

Richard Pavlič:

Iznad razlika i
različitosti u Crkvi
stoji vjera u jednoga
Gospodina

SADRŽAJ:

Uvodnik	
Prefiks 00	2
Misa za pokojnog papu Benedikta XVI.	
Vjera je tema koja je obilježila njegov život i pontifikat	3
Papa Franjo o Benediktu	
U njegovoj svjetiljci gori ulje evanđelja koje je širio i svjedočio tijekom života ..	4-5
Razgovor: s. Marta Carti	
Misao pape Benedikta XVI. bit će nam velika riznica u dijalogu sa svijetom	6-7
Komentar - Ivan Stošić:	
Papa u miru	8
Sjećanja: Papa Benedikt u Hrvatskoj, 4. i 5. lipnja 2011.	
Zajedno u Kristu	9
10. obljetnica hospicija	
Na putu vjere i povjerenja u Boga	10-11
Kolumna - Saša Horvat:	
Dobroga je više nego lošega	11
Dan života	
Graditi mir prihvaćanjem dara plodnosti i dara života	12
Zaštitimo svaki ljudski život	13
Razgovor: Richard Pavlič	
Iznad razlika i različitosti u Crkvi stoji vjera u jednoga Gospodina	14-15
Medicinski kutak	
Upala pluća	16
Crkvena glazba	
Pjevanje Božanskog časoslova	17
Crtice iz Gorskog kotara	
Sniježi sniježak	18-19
Iz povijesne riznice	
Maks Peč: Dugovječni svjedok povijesti	20-21
Caritas	22-23
Riječka nadbiskupija	24-25
Gospičko-senjska biskupija	26
Nadbiskup Josip Uhač	
U vatikanskoj diplomaciji diljem svijeta nije zaboravio kraj u kojem je niknuo	27
Katolička osnovna škola	28

Uvodnik

Prefiks 00 - na tragu Sinodalnog hoda

Riječki nadbiskup Mate Uzinić objavio je početkom prosinca odluku da se ubuduće u službenoj korespondenciji Riječke nadbiskupije neće koristiti počasni naslovi kao što su velečasni, don, prečasni, monsinjor, preuzvišeni i slično. Odlučio je da će se svećenici i djelatnici međusobno oslovljavati „kako je to uobičajeno u društvenoj zajednici kojoj pripadamo i razlikovati samo po stupnju reda i službe koju u ime Crkve vršimo“.

Nadbiskup u odluci dodaje i da se odriče korištenja biskupskog grba te da dokida obvezu postavljanja portreta nadbiskupa ordinarija u službene prostorije. U službenim prostorijama dovoljno je da bude križ i eventualno slika Marije, svetca zaštitnika ili portret pape. Ovu je odluku ipak, da bi se smirili uzburkani duhovi, slijedila i druga koja objašnjava da nadbiskupova odluka ne dokida i ne oduzima počasne titule te ne zabranjuje njihovo korištenje privatno ili u drugim situacijama. No jasna je njezina simbolična namjera.

Odluka je to koja dosljedno nastavlja sinodalni hod Crkve u suvremenom društvu. Crkve koja se ne hvasta titulama, Crkve koja nije iznad naroda nego suputnik i supatnik suvremenog čovjeka, kako je to već istaknuo Drugi Vatikanski sabor. Čitamo to u Konstituciji o Crkvi u suvremenom svijetu, latinski naslovljenoj „Gaudium et spes“, u prijevodu „Radost i nada“. Tim riječima i započinje tekst dokumenta: „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našega vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe jesu radost i nada, žalost i tjeskoba također Kristovih učenika, te nema ničega uistinu ljudskoga, a da ne bi našlo odjeka u njihovom srcu.“ No da bi se prešlo s riječi na djela, potrebne su i ovakve, makar simbolične odluke.

Odluka nadbiskupa Uzinića dobrodošla je i nama koji radimo novinarske poslove. Novinarstvo oduvijek muku muči s tituliranjem. U medijima jednostavno nema mjesta za navođenje svih naslova, predslava, prefiksa i titula. Oni opterećuju tekst, ruše ritam razgovora, zauzimaju puno prostora u potpisivanju govornika. Stoga ova odluka nadbiskupa Uzinića olakšava posao

i nama koji pišemo i izvješćujemo o događanjima u našoj mjesni Crkvi.

I Zvona će se stoga rado prikloniti toj odluci i ubuduće neće navoditi počasne titule svećenika kao što su velečasni, don, prečasni, monsinjor, preuzvišeni. Dodat ćemo tome i pojednostavljeno znanstveno tituliranje. Doktore znanosti označavat ćemo samo prefiksom „dr“. U kakvoj je osoba točno akademskoj službi, „izv., prof., doc. ...“, uglavnom je manje bitno za čitatelje. Ako je važno da

„Prefiks 00“ radni je naziv novog načina tituliranja i ispisivanja kratica ispred imena osoba o kojima možete čitati u svom omiljenom mjesječniku. Jednako vrijedi i za autore tekstova. Poticaj za takav povratak novinarskoj tradiciji dao je riječki nadbiskup Mate Uzinić odlukom da se ubuduće u službenoj korespondenciji Riječke nadbiskupije neće koristiti počasni naslovi kao što su velečasni, don, prečasni, monsinjor, preuzvišeni i slično.

osoba govori kao sveučilišni profesor, to će jasno pisati u predstavljanju.

Dakle „Prefiks 00“ radni je naziv novog načina tituliranja i ispisivanja kratica ispred imena osoba o kojima možete čitati u svom omiljenom mjesječniku. Jednako vrijedi i za autore tekstova. Povratak je to novinarskoj tradiciji u kojoj u pravilu nema prostora za prefikse ispred imena osoba.

Kada prelistate ovaj broj Zvona, vidjet ćete da donosimo još promjena u sadržaju koji vam nudimo. Od onih vidljivih grafičkih, do promjena koje bi sadržajem mogle obogatiti vjernički život. Tako u ovome broju možete pročitati zanimljiva promišljanja o nedavno preminulom papi u miru Benediktu XVI. i njegovoj ostavštini, ali i vidjeti kako djelima, ne samo riječima, biti Crkva koja hoda u zajedništvu sa svijetom. U Sinodalnom hodu.

Urednik
urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

ZVONA
MJESEČNIK ZA
KRŠĆANSKU KULTURU

Izdavač: RIJEČKA NADBISKUPIJA I GOSPIČKO SENJSKA BISKUPIJA; Urednik: Danijel Delonga;

Pomoćnici urednika: Bruna Velčić, Marko Medved; Uprava: Uli. Ivana Pavla II. br. 1, 51000 Rijeka; tel: 385 51 581 200;

e-adresa: zvona@ri-nadbiskupija.hr; Uredništvo: urednik.zvona@ri-nadbiskupija.hr

Žiroračun: Nadbiskupija riječka mjesječnik Zvona, ERSTE BANKA, HR2424020061500117497;

Račun za uplate iz inozemstva: ERSTE & STEIERMAERKISCHE BANK, IBAN: HR2424020061500117497; Godišnja pretplata: 14,00 €;

Tisak: TISKARA ŠULJIĆ, Viškovo; Naslovnica: Trg sv. Petra - Vatikan, sprovod pape u miru Benedikta XVI.

Odlazak stare godine i dolazak nove, Katoličkoj Crkvi donio je vijest o preminuću pape u miru, Benedikta XVI. Vjernici Riječke nadbiskupije od pokojnog Pape oprostili su se misom zadušnicom koju je 2. siječnja u katedrali sv. Vida predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić.

Vjera je tema koja je obilježila njegov život i pontifikat

U suslavlju s nadbiskupom u miru Ivanom Devčićem te rektorom katedrale, najbližim suradnicima i brojnim svećenicima, nadbiskup Uzinić 2. je siječnja misu slavio u prepunoj katedrali u koju su vjernici došli želeći se oprostiti od pape koji je 8 godina vodio Katoličku Crkvu, ali i iznimnog teologa čije su misli nadahnjivale generacije profesora i studenata. Ispred grobnice riječko-senjskih nadbiskupa postavljena je knjiga žalosti i uređen prostor za molitve za pokojnog Papu. Na kraju mise tu je na molitvi zastao i nadbiskup Uzinić te u zajedništvu s vjernicima uputio Bogu molitve za pokoj duši preminulog.

„Papa u miru Benedikt XVI., od kojega se danas opraštamo, imao je život dug punih 95 godina, ispunjen bogatim sadržajem koji nije moguće staviti u jednu propovijed. Zato ću se pokušati ograničiti na neke naglaske njegove papinske službe, koju je započeo 19. travnja 2005., u 78. godini života, kao 265. papa Katoličke Crkve“, rekao je nadbiskup na početku propovijedi.

„Vjera je tema koja je najviše obilježila njegov život i osobito njegov pontifikat“, istaknuo je nadbiskup poručivši kako u glavnu ostavštinu pontifikata pape Benedikta XVI. treba ponajprije ubrojiti njegove tri enciklike. Prva, Bog je ljubav (*Deus caritas est*, 2005.); druga, U nadi spašeni (*Spe salvi*, 2007.) i treća, Ljubav u istini (*Caritas in veritate*, 2009.). „Ovim trima enciklikama valjalo bi dodati i onu kojom je želio završiti niz posvećen teološkim krepostima: ljubavi, nadi i vjeri. Riječ je o enciklici Svjetlost vjere - Lumen fidei, koja je ostala nedovršena i koju je, kao svoju prvu encikliku (2013.), dovršio papa Franjo. Uz 50. obljetnicu otvaranja Drugoga vatikanskog sabora, proglasio je Godinu vjere, koja je započela 11. listopada 2012., a završio ju je također papa Franjo.“

Nadbiskup je primijetio kako je možda upravo vjera, odnosno njezino prenošenje, onaj ključni razlog zbog kojega je u jednom trenutku smatrao da se treba odreći papinske službe kako bi drugi papa, dajući papinskoj službi nove naglaske, mogao dati ono što on nije mogao. Sam Benedikt, u pismu 2009. godine navodi zabrinutost za prenošenje vjere u

hipodromu. Prvi je poziv na hrabrost: 'Drage obitelji, budite hrabre!' Tumačeći taj poziv zamolio ih je da pokažu 'svojim životnim svjedočanstvom da je moguće ljubiti poput Krista, bezrezervno, da se nije potrebno bojati brige za drugu osobu!' Drugi poziv je poziv na radost: 'Drage obitelji, radujte se očinstvu i majčinstvu!' U tumačenju tog poziva objasnio je da je 'otvorenost životu znak otvorenosti prema budućnosti, pouzdanja u budućnost, kao što poštovanje naravnoga zakona oslobađa osobu, a ne ubija je!' Svoju je poruku Crkvi i obiteljima završio važnim pozivom na molitvu Gospodinu 'da obitelji budu uvijek više male Crkve, a crkvene zajednice da budu više obitelji!' Taj poziv, da crkvene zajednice budu više obitelji i danas je aktualan u sinodalnom hodu koji je pokrenuo papa Franjo.“

Propovijed je nadbiskup Uzinić završio citatom pisma pape u miru Benedikta XVI. vjernicima nadbiskupije München-Freising, napisanog 6. veljače 2022. godine. „Uskoro ću se naći pred konačnim sudcem svog života. Iako, osvrćući se na svoj dugi život, mogu imati veliki razlog za strah i trepet, ipak sam dobre volje, jer čvrsto vjerujem da Gospodin nije samo pravedni sudac, već i prijatelj i brat koji je sam već patio za moje nedostatke, pa je tako i moj zagovornik, moj 'Paraklet'. U svjetlu sudnjeg časa, milost biti kršćaninom postaje mi sve jasnija. Daje mi znanje, a zapravo i prijateljstvo, sa sudcem mog života, i tako mi omogućuje da samopouzdanom prođem kroz mračna vrata smrti. U tom smislu stalno se podsjećam na ono što nam Ivan govori na početku Apokalipse: on vidi Sina Čovječjega u svoj njegovoj veličini i pada pred njegove noge kao da je mrtav. Ipak, On, stavljajući na njega svoju desnicu, kaže mu: 'Ne boj se! To sam ja...' (usp. Otk 1, 12–17). Dragi prijatelji, s ovim osjećajima vas sve blagoslivljam. Benedikt XVI.“

Danijel Delonga

„Papi Franji je kao prethodnik bio potreban upravo papa teolog kakav je bio Benedikt XVI., kao što je i papi Benediktu kao nasljednik bio potreban upravo papa pastoralac kakav je Franjo“, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić.

ona 'ogromna područja zemlje (u kojima je) vjera u opasnosti da se ugasi poput plamena koji više ne može pronaći hranu', te dodaje da je 'prioritet koji stoji iznad svega, učiniti Boga prisutnim u ovom svijetu i otvoriti ljudima pristup Bogu'. Tu je nadbiskup istaknuo skladno nadopunjavanje Pape teologa i Pape pastoralca koji ga je naslijedio.

Nadbiskup Uzinić prisjetio se i posjeta Benedikta XVI. Hrvatskoj. „Imao je u svom kratkom pontifikatu čak 29 pastirskih putovanja po Italiji i 24 u inozemstvo. Njegovo 19. putovanje u inozemstvo bilo je u Hrvatsku odnosno Zagreb 4. i 5. lipnja 2011. u povodu Prvog susreta hrvatskih katoličkih obitelji pod geslom 'Zajedno u Kristu'.“ Nadbiskup je podsjetio na najvažnije poruke toga pohoda. „Spomenuo bih dva njegova poziva obiteljima iz njegove propovijedi na zagrebačkom

Sprovodnu misu za Benedikta XVI. 5. siječnja na Trgu sv. Petra u Vatikanu predvodio je papa Franjo. Nakon mise tijelo Pape emeritusa položeno je u grobnicu u kripti bazilike.

Papa emeritus Benedikt XVI. povukao se s papinske službe 28. veljače 2013. godine. Nastavio je živjeti u Vatikanu, ponizno i skromno služeći Crkvu životom posvećenim molitvi i uz tek pokoji javni istup, sve do 31. prosinca kad je, u 9 sati i 34 minute, u 96. godini života svoju dušu predao Gospodinu.

Kada je 19. travnja 2005. godine poznati njemački teolog, kardinal Joseph Ratzinger izabran za papu, uzevši ime Benedikt XVI., morao se suočiti sa svijetom koji se ubrzano mijenja i skandalima koji opterećuju Crkvu i njezinu vjerodostojnost. Od financijskih do onih najtežih, pedofilskih.

Po tom je pitanju Benedikt bio vrlo jasan. Ustrajao je na tome da Crkva preuzme odgovornost i jasno se žrtvama ispričao u ime Crkve. Poznat je njegov poziv na nultu toleranciju prema zločinima protiv djece, a donio je i jasne propise o postupanju u takvim slučajevima.

Zabrinut za smjer u kojem se čovječanstvo razvija, tijekom pontifikata upozoravao je na opasnost relativizma te je u 8 godina svoje papinske službe učvršćivao istine katoličke vjere i tako postavio temelje za pastoralno djelovanje svoga nasljednika, pape Franje.

D. D.

U njegovoj svjetiljci gori ulje evanđelja koje je širio i svjedočio tijekom života

Izvor: IKA; Fotografije: IKA, Vatikan News

Od 2. do 4. siječnja pred njegovim odrom u bazilici, Papi emeritusu počast je iskazalo oko 200 tisuća vjernika. U srijedu navečer molitvu uz zatvaranje lijesa predvodio je kardinal kamerlengo Kevin Joseph Farrell. Tom prilikom u čempresov lijes, urešen Benediktovim papinskim grbom, uz njegovo tijelo odjeveno u liturgijsko ruho, položen je palij, medalje i novčići iskovani u njegovom pontifikatu (2005. – 2013.) i rogito – zapis s kratkim životopisom koji je prethodno pročitao ravnatelj papinskih liturgijskih slavlja mons. Diego Ravelli. Zatim je s osobnim tajnikom Pape emeritusa preko njegova lica stavio bijeli veo.

Lijes s tijelom Benedikta XVI. iznesen je iz bazilike sv. Petra u 8:45, uz tihu pratnju orgulja te položen na tlo ispred oltara, na Trgu sv. Petra. Na njega su potom mons. Ravelli i mons. Gänswein stavili otvoreno Evanđelje, a pored je gorjela uskrсна svijeća. Odlazeći, Benediktov je tajnik, poklonivši se, poljubio lijes.

Prije početka euharistijskog slavlja papu Franju u kolicima su dovezli do sedesa i odje-

nuli ga crvenom štolom i plaštem. Potom su ostali suslavitelji, među kojima patrijarsi i kardinali, sa služiteljima u procesiji iz bazilike došli na mjesto slavlja.

Papa Franjo je potom održao homiliju. „Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj! Posljednje su to riječi koje je Gospodin izgovorio na križu, takoreći njegov posljednji dah, kao potvrda onoga što je karakteriziralo cijeli njegov život: stalno predanje samoga sebe u ruke Oca svojega. (...) Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj! To je poziv i program života koji On šapće i želi poput lončara oblikovati srce pastira, sve dotle da u sebi ima iste osjećaje kao i u Kristu Isusu”, rekao je papa Franjo na početku.

Sveti Otac potom je govorio o zahvalnoj predanosti služenju Gospodinu i njegovu narodu koje je plod prihvaćanja potpuno besplatnog dara: „Ti pripadaš meni... ti pripadaš njima”, šapće Gospodin, „u dlanove sam te svoje urezao, ti si pod skutima srca moga. Ostani u mojem naručju i pruži mi ruke.“

Ovdje smo s mirisom zahvalnosti i pomašću nade da mu, još jednom, iskažemo ljubav koja ne prestaje; želimo to učiniti s istim pomazanjem, mudrošću, tankoćutnošću i predanošću koje je on obilno razdavao godinama.

„To je Božja susretljivost i njegova blizina kadra dati se u krhke ruke svojih učenika, kako bi mogli hraniti njegov narod i reći zajedno s njim: uzmite i jedite, uzmite i pijte, ovo je tijelo moje koje se za vas predaje“, pojasnio je.

Govoreći o molitvenoj predanosti koja se oblikuje i tiho pročišćava između kušnji i proturječja s kojima se pastir mora suočiti i povjerljivoga poziva da pase svoje stado, Sveti Otac je rekao: „Poput Učitelja, nosi na svojim plećima teret posredovanja i napor pomazanja svog naroda, osobito u situacijama kad se dobro mora boriti da prevlada i kad je dostojanstvo naše braće i sestara ugroženo. U susretu kojim rađa taj zagovor Gospodin daruje duh krotkosti koji je kadar razumjeti, prihvatiti, nadati se i staviti sve na kocku, bez obzira na nerazumijevanja na koja bi se pritom moglo naići. To je nevidljiva i nedokučiva plodnost, koja se rađa iz svijesti o tome u koga se stavilo pouzdanje. To je povjerenje rođeno iz molitve i klanjanja, kadro razlučiti što se očekuje od pastira i uskladiti njegovo srce i njegove odluke s Božjim vremenima: ‚Pâsti znači ljubiti, a ljubiti znači također biti spreman trpjeti. Ljubiti znači: dati ovcama istinsko dobro, hranu Božje istine, Božje riječi, hranu njegove prisutnosti.‘“

Papa Franjo protumačio je i predanost podržanu utjehom Duha, koji mu uvijek pretihodi u poslanju: u strastvenom nastojanju da prenosi ljepotu i radost Evanđelja (usp. apostolska pobudnica *Gaudete et exsultate*, 57), u plodnom svjedočenju onih koji, poput Marije, ostaju na mnogo načina podno križa, u onom bolnom, ali postojanom miru koji niti napada niti porobljuje; i u upornoj ali strpljivoj nadi

da će Gospodin ispuniti svoje obećanje, kao što je obećao ocima našim i potomstvu svome do vijeka.

„Čvrsto vezani uz posljednje Gospodinove riječi i uz svjedočanstvo koje je obilježilo njegov život, i mi, kao crkvena zajednica, želimo slijediti njegove stope i povjeriti našeg brata u Očeve ruke: neka te milosrdne ruke nađu gdje u njegovoj svjetiljci gori ulje evanđelja koje je širio i svjedočio tijekom svoga života“, rekao je Sveti Otac.

„Sveti Grgur Veliki, na kraju Pastoralnog pravila, pozvao je i potaknuo jednog prijatelja da mu pruži to duhovno društvo: ‚Usred oluja moga života tješi me pouzdanje da ćeš me ti, snagom svojih molitava, održati na površini i da ćeš mi, ako me teret mojih grijeha obori i ponizi, pomoći svojim zaslugama da se pridignem.‘ To je svijest pastira da ne može sam nositi ono što, zapravo, sam nikada ne bi mogao ponijeti, te se, stoga, zna preporučiti molitvi i brizi narodu koji mu je povjeren. Vjerni Božji narod je taj koji, sabran, prati i povjerava život onoga koji je bio njegov pastir. Poput žena na grobu o kojima čitamo u Evanđelju, ovdje smo s mirisom zahvalnosti i pomašću nade da mu, još jednom, iskažemo ljubav koja ne prestaje; želimo to učiniti s istim pomazanjem, mudrošću, tankoćutnošću i predanošću koje je on obilno razdavao godinama. Želimo zajedno reći: ‚Oče, u tvoje ruke predajemo duh njegov.‘ Benedikte, vjerni Zaručnikov prijatelju, neka tvoja radost bude potpuna kad konačno i zauvijek čuješ njegov glas!“ istaknuo je u homiliji papa Franjo.

Nakon homilije uslijedilo je nekoliko minuta tišine. Sveopća molitva izrečena je na

njemačkom, francuskom, arapskom, portugalskom i talijanskom jeziku.

Slavlje je nastavljeno euharistijskom službom koju je kod oltara u Papino ime predvodio dekan kardinalskog zbora Giovanni Battista Re. Nakon popričesne molitve uslijedio je obred molitve preporuke i posljednjeg pozdrava koji je predvodio Sveti Otac, a kardinal Re okadio je i blagoslovljenom vodom poškropio lijes. Nakon što je otpjevan evanđeoski hvalospjev Veliča, tijelo Benedikta XVI. je kroz baziliku preneseno do kripte. Prije ulaska u baziliku, papa Franjo se pomolio dotaknuvši lijes te izrekao blagoslov.

Uslijedili su sprovodni obredi. Tijelo Benedikta XVI. pokopano je u grobnicu u kojoj je do beatifikacije bilo tijelo Ivana Pavla II. Ponad grobnice nalazi se reljef Blažene Djevice Marije sa Sinom među anđelima, Stvoritelja među kerubinima, hrvatskoga renesansnog kipara Ivana Duknovića.

Obredi za Papu emeritusa slavljani su po primjeru sprovoda za vladajućeg papu s nekim izvornim elementima te prilagodabama, a neki su elementi izostavljeni. Slavlje je prema želji Pape emeritusa bilo obilježeno jednostavnošću koja je karakterizirala život tog „poniznog slugu u vinogradu Gospodnjem“. U njemu je sudjelovalo oko 130 kardinala, 400 biskupa i 3700 svećenika. Među njima su bili zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić, zadarski nadbiskup Želimir Puljić, riječki nadbiskup Mate Uzinić, požeški biskup Antun Škvorčević i bjelovarsko-križevački biskup Vjekoslav Huzjak. Među više desetaka tisuća okupljenih vjernika na Trgu sv. Petra i u Via della Conciliazione bili su i hodočasnici iz Hrvatske. ●

Papa Franjo:
Povjerenje rođeno iz molitve i klanjanja kadro je razlučiti što se očekuje od pastira i uskladiti njegovo srce i njegove odluke s Božjim vremenima.

Razgovor: s. Marta Carti, članica Družbe sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskoga, klinička bioetičarka na Zavodu za integriranu i palijativnu skrb KBC-a Rijeka, predavačica na Katedri za javno zdravstvo Fakulteta zdravstvenih studija u Rijeci

Misao pape Benedikta XVI. bit će nam velika riznica u dijalogu sa svijetom

Papa Benedikt upozoravao je na diktaturu relativizma jer ona čovjeku daje slobodu koja je samoj sebi svrha i koja se bez istine o čovjeku promiseće u besmisao – tu pojavu uočavamo nažalost svuda oko nas.

Razgovarala: Helena Anušić

Posljednjega dana stare godine preminuo je papa emeritus Benedikt XVI. Tihim glasom, ali na lako prepoznatljiv način, na talijanskom je rekao: "Gospodine, volim te!" U ovim njegovim posljednjim riječima sažet je život Josepha Ratzingera koji se godinama pripremao za konačni susret s Gospodinom. A milost susreta s ovim Papom teologom imala je Marta Carti koja je svoju doktorsku disertaciju obranila na temu "Bioetika Benedikta XVI – novi bioetički model?" i s kojom je bio upoznat i sam papa Benedikt XVI.

Prije nego Vas zamolim da nam približite Vaš doktorski rad, imali ste milost susresti se s papom emeritusom Benediktom XVI. u siječnju 2017. godine. Podijelite s nama sjećanja na taj susret.

Susret s papom Benediktom XVI bio je za mene neočekivani dar na završetku doktorskog studija u Rimu. Posebno mi je u sjećanju ostala njegova smirenost, koncentracija na ono što govorim i blagost. Kad sam mu prišla, osjećala sam veliku tremu, ali njegova me mirnoća opustila i počela sam s njim razgovarati kao s prof. Ratzingerom s kojim sam se godi-

nama družila u njegovoj pisanoj riječi. Bio je to za mene nezaboravan susret.

Mogu zahvaliti profesoru Ralphu Weimannu koji je u komisiji za obranu rada, po službenoj dužnosti, bio osporavatelj doktorske teze. Nositelj dviju doktorskih titula i to bioetike i dogmatske teologije, s doktoratom postignutim iz teologije Josepha Ratzingera.

Prva je rečenica prof. Weimanna bila da sam hrabra osoba, jer kad je vidio naslov teze prva mu je misao bila kakve veze ima Joseph Ratzinger s bioetikom, ali kad je počeo čitati odmah mu je postalo jasno u kojem smislu sam povezala Ratzingerovu antropologiju i bioetička pitanja. Na kraju obrane prof. Weimann rekao je da će se pobrinuti da i papa Benedikt XVI. dobije primjerak radnje.

Dva mjeseca kasnije kad je fakultet objavio radnju, prof. Weimann me nazvao i rekao mi da će papa Benedikt tih dana imati jednu privatnu audijenciju i da me on već prijavio. I bio je to jedan rimski, zimski dan u kojemu sam susrela tog velikog, ali skromnog i poniznog čovjeka u Vatikanskim vrtovima u blizini samostana u kojemu je živio. Ukratko sam se predstavila kao i doktorsku tezu. Papa Benedikt me saslušao, pitao me odakle dolazim i

zahvalio mi što sam se bavila njegovim djelom.

Za doktorsku disertaciju, prigodom inauguracije nove akademske godine 2017./2018. na Sveučilištu Regina Apostolorum u Rimu, dodijeljena Vam je nagrada za akademsku izvrsnost. U njoj ste se bavili relacijskom antropologijom (antropologijom odnosa) Josepha Ratzingera i njenom primjenom u polju bioetike istražujući njene posebnosti u odnosu na druge bioetičke modele.

Da, u tri dijela i pet poglavlja teze obradila sam govore pape Benedikta XVI. i njegove enciklike gdje su izravno ili neizravno obrađivane teme iz područja bioetike. U drugom poglavlju bavila sam se njegovom antropologijom – poimanjem čovjeka stvorenog na sliku Božju. Zatim sam u drugom dijelu obradila najpoznatije bioetičke modele – njih pet. Dala sam i jedan prikaz pristupa bioetici u Hrvatskoj i na kraju vrjednovala doprinos misli J. Ratzingera – Benedikta XVI. bioetici i bioetičkim pitanjima i dilemama.

Temeljni su koncepti u antropologiji J. Ratzingera ljudska osoba, istina, sloboda, integralni ljudski razvoj, interdisciplinarni dijalog te transcendentna nada i to ste studiozno obradili u tri dijela i poglavljima. Možete li nam objasniti do kojih zaključaka ste došli?

Središnja tema doktorske teze bila je čovjek kao slika Boga koji je Trojstvo – zajedništvo osoba Oca, Sina i Duha Svetoga u ljubavi. I Isus Krist kao čovjek ostvaren u punini – Pravi čovjek. Istina o čovjeku. Da bismo mogli živjeti tu sličnost s Bogom u življenju odnosa, u relacijama, naši odnosi trebaju biti relacije ljubavi, u istini; otvorene dijalogu s drugima; ostvarene slobode, ali slobode koja ide ususret drugome, koja se ne izolira od drugih, od društva. Suprotno, dakle, često shvaćenoj ljubavi koju ne zanima istina, zatvaranju u svoj svijet, slobodi koja znači kidanje svih odnosa – u obitelji i u društvu.

Ljubav, istina, sloboda i dijalog – u svijetlu osobe kao relacije – preduvjeti su integralnog ljudskog razvoja koji je razvoj svakog čovjeka i cijelog čovjeka u svim njegovim dimenzijama – duhu, duši i tijelu. Bioetika je dio tog ljudskog razvoja – jedan važan dio – jer bioetičke dileme dotiču konkretan život ljudi (pobačaj, eutanazija, umjetna oplodnja, zamrzavanje embrija) kao i granice našega razvoja – smijemo li učiniti sve ono što možemo učiniti – npr. u medicini. Ili možemo li živjeti neodgovorno uništavajući naš planet? Kad uđemo dublje u ta pitanja lako je uočiti povezanost i međuovisnost svakoga od nas o drugome i cjeline o svakom pojedincu.

Kada govorimo o bioetičkim pitanjima, u središtu su najčešće teme eutanazije i pobačaja pa ih spominjete analizirajući posebnosti bioetičkog pristupa J. Ratzingera ovim temama.

Pobačaj i eutanaziju nisam obradila kao pitanja zabrane i dopuštenja, nego stavila u širi kontekst - što ta pitanja ili odluke znače za osobu koja je slika Boga, relacije u ljubavi. Što za nju, suočenu s tim dramatičnim pitanjima ljudskoga života, znači zatvoriti se pred životom druge osobe ili odustati od vlastita života. U tom širem kontekstu vidimo da takve situacije nisu samo pitanja pojedinaca, one dotiču obitelji, prijatelje, ostavljaju posljedice na društvo kao i na samu osobu

Svako zatvaranje pred drugim gubitak je i za onoga koji se zatvara i za zajednicu, zatvaranje ranjava osobu, osoba se otvara životu kada osjeća podršku, prihvaćanje, pomoć, brigu. Svako bioetičko pitanje dublje zahvaćeno unutar slobode pojedinca, prepoznaje odgovornost cijele zajednice koja često nije bila tu za drugoga u potrebi. Mi danas imamo ljudska prava, znamo norme i principe, ali sve to nije dovoljno da se osoba zaštiti od patnje koju uzrokuje izoliranost – odvojenost od drugih i težina onoga kad je čovjek sam u patnji. Čovjek se želi osloboditi patnje, ali patnja i ljubav su takoreći isprepletene jer ljubav stavlja drugoga na prvo mjesto, a odreći se egoizma traži žrtvu od čovjeka.

Patnja se umanjuje kada se podijeli s drugima, kad ju čovjek ne nosi sam. U svome poslu svakodnevno susrećem ljude koji su na kraju svoga života... kad su okruženi svojim bližnjima, kad su opskrbljeni lijekovima za smanjenje boli i kad svoje zadnje trenutke mogu živjeti u obnovi odnosa – obiteljskih, bračnih, prijateljskih – ti ljudi umiru u miru, njihove se obitelji brže oporavljaju od gubitka člana, posebno ako ih se podrži u procesu žalovanja i ako imaju s kime podijeliti bol. Zajednica i obitelj na okupu čine sve te teške životne situacije lakšima i izdržljivijima. Želja za eutanazijom često je vapaj za pomoć... mi danas imamo sredstva za pomoći ljudima i stoga trebamo eliminirati njihovu totalnu bol – fizičku, psihičku i duhovnu ali time ne trebamo eliminirati čovjeka.

Benedikt XVI. naše je vrijeme vidio kao vrijeme u kojemu je tehnološka kultura zamijenila kulture u kojima je u središtu bila vjera kao vrelo iz kojega su crpile svoje vrijednosti, a vrijednosti su ono što čovjeka pokreće. Tehnološka kultura obilježena je odbacivanjem spoznatljivosti istine, tzv. agnosticizmom i individualizmom u kojemu onda svatko ima/stvara svoju istinu. Tehnološka kultura daje privid da čovjeku istina nije ni važna i da može sam proizvesti sve što mu treba. Međutim, čovjeku je evidentno da ne može živjeti sam, da je biće odnosa.

Ako govorimo o pontifikatu pape Benedikta XVI., riječki nadbiskup Mate Uzinić po primitku vijesti o preminuću pape Benedikta je kazao da je ovaj papa, upozoravajući na opasnosti relativizma, svojom papinskom službom katoličku vjeru smjestio u okvire kako bismo mogli razlikovati ono što je i ono što nije naš katolički nauk.

Diktatura relativizma bila je važna tema pape Benedikta XVI. odnosno prof. Ratzingera koji se s posljedicama te diktature susretao kao prefekt Kongregacije za nauk vjere. Ne ulazeći dublje u to pitanje, reći ću samo da je papa Benedikt XVI. naše vrijeme vidio kao vrijeme u kojemu je tehnološka kultura zamijenila kulture u kojima je uvijek u središtu bila vjera kao vrelo iz kojega su crpile svoje vrijednosti, a vrijednosti su ono što čovjeka pokreće.

Tehnološka kultura obilježena je odbacivanjem spoznatljivosti istine – tzv. agnosticiz-

mom i individualizmom u kojemu onda svatko ima/stvara svoju istinu. Tehnološka kultura daje privid da čovjeku istina nije ni važna i da može sam proizvesti sve što mu treba. Međutim čovjeku je evidentno da ne može živjeti sam, da je biće odnosa, da je njegovo postojanje vezano za biti od drugoga, biti s drugim i biti za drugoga i da samo u tim odnosima on može spoznati sebe, ostvariti puninu svojega čovjštva. Čovjekov smisao nikad ne može biti vezan samo za stvoreni svijet, naš je smisao nadnaravan i to opet vidimo u najvažnijim životnim iskustvima – u vjeri, u povjerenju, u ljubavi – oni se ne mogu proizvesti.

Papa Benedikt upozoravao je da na diktaturu relativizma jer ona čovjeku daje slobodu koja je sama sebi svrha i koja se bez istine o čovjeku promeće u besmisao – a tu pojavu uočavamo nažalost svuda oko nas.

Papu Benedikta, teologa naslijedio je papa pastoralac – Franjo koji je prije nekoliko dana na općoj audijenciji za svog prethodnika rekao da je bio veliki učitelj. Njegova oštroumna i uljudna misao nije bila autoreferencijalna, nego crkvena, jer nas je uvijek htjela pratiti do susreta s Isusom. Isus, Raspeti i Uskrsli, Živi i Gospodin, je bio cilj kojem nas je papa Benedikt, ruku pod ruku, vodio, rekao je papa Franjo. No možemo reći da je i papa Franjo također veliki učitelj kateheze.

Na misi za papu Benedikta u riječkoj katedrali 2. siječnja riječki nadbiskup Mate Uzinić između ostalog rekao je da je pontifikatu pape Franje trebao prethodnik kao što je bio papa teolog Benedikt XVI., a da je papi Benediktu trebao nasljednik kao papa Franjo koji je okrenut pastoralu. Nesporna je istina u kršćanstvu da je vjera bez djela mrtva. Iako se i vjera i djela isprepliću o oba pontifikata, možemo govoriti o jačim naglascima. Papa Benedikt XVI. svojim teološkim radom nastojao je dati jasnoću kršćanskoj poruci odnosno Objavi i razumijevanju čovjeka kao slike Boga koji približavajući se toj slici postaje više čovjek, a udaljavajući se, gubi samoga sebe. Kod pape Franje naglasak je, mislim, na susretu s čovjekom u kojega je Bog utisnuo svoj lik i prepoznavanje konkretnog čovjeka kao pravoga puta do susreta s Bogom. Ali, kao što sam rekla, radi se samo o naglascima, iako su oba pontifikata obilježena i vjerom i djelom.

Mislim da će nam misao pape Benedikta XVI. u budućnosti biti velika riznica u kojoj ćemo tek početi tražiti odgovore na pitanja s kojima ćemo biti suočeni u dijalogu sa svijetom u kojemu živimo i djelujemo i koji je nažalost često polariziran i obilježen sukobima i ratovima. Jednom zgodom sudjelujući na sastanku na kojemu se sudionici nisu mogli složiti oko nekih pitanja i stoga je došlo do verbalnih sukoba i nadglasavanja vikom, papa Benedikt XVI. utišao ih je rekavši im da je argument ili valjan ili nije i da ih poziva da stišaju tonove i pojačaju argumente. Mislim da je to dragocjena poruka i nama kršćanima s kojom trebamo ići ususret čovjeku 21. stoljeća.

PAPA U MIRU

Slike nikad viđene ođaslane su s Trga sv. Petra u Rimu: pokop jednog pape kojemu predsjedava drugi papa! Slike su to koje se dotiču srži papinstva, a koje po volji Isusa Krista ima biti jedno i nedjeljivo.

Piše: Ivan Stošić

U jednom intervjuu na Veliki petak 2005. godine Joseph Ratzinger, tada još prefekt Kongregacije za nauk vjere, izjavljuje da je jedan pontifikat jedinstvena odgovornost koju daje Gospodin i koju samo Gospodin može i povući. Osam godina kasnije odjeknula je vijest o odreknuću Benedikta XVI. Ova gesta ostavila je bez riječi mnoge, također i Ratzingerove moćne kritičare i protivnike. Ovom Papinom koraku mnogi su odali priznanje, a neki su u njemu naslućivali nova mjerila za razumijevanje papinstva i neku vrstu demistifikacije te službe. Povlačenje iz službe, J. Ratzingera čini duboko ljudskim – smatrali su jedni. Ova Papina odluka za bivšu njemačku kancelarku A. Merkel bila je povijesna odluka i veliki znak. Za teologa I. Raguža, Papino odreknuće je pak kristološko pozitivno otrežnjenje - tim činom Papa pokazuje da Crkvu ne vodi Papa čovjek nego Krist Bog. Teologinja V. Kovač smatra ovu Papinu gestu najprogresivnijim činom Benedikta XVI., nekom vrstom desakralizacije papinstva.

ODREKNUĆE POD PRITISKOM

Neki su tada, a i sada tvrde, da je do odreknuća došlo pod nekom vrstom pritiska. Tako je za riječkog nadbiskupa Matu upravo prenošenje vjere u sadašnjem svijetu možda ključni razlog zbog kojega je Benedikt XVI. smatrao da se treba odreći papinske službe kako bi drugi papa, dajući papinskoj službi nove naglaske, mogao dati ono što on nije mogao. Riječki nadbiskup u miru Ivan, u ovoj Papinoj gesti vidi veliko svjedočanstvo odgovornosti i proročki čin za samu Crkvu te drži da je to učinjeno pod pritiskom oslabljenih snaga samoga Pape. Značajan je broj onih koji smatraju da je Benediktovo odreknuće rezultat jakih vanjskih pritisaka na njega. Takav pogled zastupa npr. kolumnist I. Šola a I. Raguž drži da je izvanjski pritisak moćne zapadnjačke bezbožne kulture u Papi prouzročio „unutarnje raspuknuće“ koje je onda rezultiralo odreknućem.

Takve interpretacije odreknuća od papinske službe Benedikt XVI. poricao je već tad kao i 8 godina kasnije u razgovoru za jedne talijanske dnevne novine, rekavši da je odlukom da se povuče, kako tada tako i sada, potpuno zadovoljan. „Bila je teška odluka, ali mirno sam je primio i smatram da sam dobro postupio. Neki su tvrdili da sam se povukao zbog komplota homoseksualnog lobija u Crkvi, neki su pak tvrdili da je to bilo zbog slučaja R. Williama... Očito da nisu htjeli vjerovati u svjesno i slobodno donesenu moju odluku. Moja

je savjest čista“ – izjavio je Papa emeritus. I u knjizi „Posljednji razgovori...“ J. Ratzinger odbacuje priče o nekakvim pritiscima. „I da je bilo ikakvih pritisaka ne bih dopustio da utječu na moje odluke“.

Ako po riječima samog Pape u miru nije bilo nekih grubih pritisaka, je li razlog povlačenja bila Papina psihofizička iscrpljenost, kako to neki sugeriraju? Ili je bio siguran da svoje služenje neće moći izvršavati s nužnom snagom? No činjenica je, Benediktov post-pontifikat trajao je 10 godina, dulje nego li njegov pontifikat! Doživio je 95. godinu, najdulje živući papa! Nadalje, bio je sve do svoje smrtne ure zadivljujuće lucidan, jasna i bistra uma. Desetak dana prije preminuća poslao je pismo kardinalu W. Kasperu u svezi nekog pogovora Kasperove knjige. Nije li Benedikt XVI. mogao i trebao ostati na Petrovoj katedri do kraja života? - pitanja su na koje sada nemamo odgovore.

PAPA EMERITUS

Nakon odreknuća od papinske službe bilo je govora da će se Papa emeritus posvetiti kontemplativnom životu i izbjegavati javnost kako crkvenu tako i sekularnu. Istine radi, valja reći da nigdje nisam našao pisani tekst koji bi sadržavao izjavu u tom smislu. Papa emeritus se i dalje odijevao u bijelu reverendu, primao posjete i dopuštao da ga se oslovljava „sveti oče“, što mnogima nije bilo pravo. Držalo se da Papa emeritus želi šutjeti, no on je govorio. U knjizi „Posljednji razgovori...“ (2016.) komentirao je događaje prošlosti, ali je bilo također njegovih očitovanja koja su djelovala kao ciljane teološke i crkveno-političke intervencije.

Dok je biskupska sinoda o obitelji raspravljala o jednom fleksibilnijem ophođenju s rastavljenima i ponovno oženjenima/udanima, u Ratzingerovim se „Sabranim djelima“ pojavio retuširani članak o teologiji braka koji tu mogućnost isključuje. Kad je Amazona-sinoda diskutirala o „viri probati“ da bi se suočilo s problemom manjka svećenika, u jednoj od kardinala R. Sarah izdanoj knjizi Papa se emeritus očitovao za celibatarni oblik svećeničkog života.

KOHABITACIJA

Vodeći su mediji dvojicu papa većinom pokazivali gotovo u simbiotskoj harmoniji. No, bio je tu s jedne strane Benedikt XVI. emeritus, papa kontinuiteta i principa o kojima se ne može trgovački pogađati, kritičar diktature relativizma, pobornik kontinuiteta u

liturgiji, autor dokumenta „Dominus Jesus“, uporni opominjatelj zapadne kulture koja se odrekla svojih kršćanskih korijena. S druge strane, papa Franjo koji je nesklon tradicionalistima, a naklonjen teolozima koji se smatraju liberalnima, papa otvorenosti prema homoseksualcima, rastavljenima i ponovno oženjenima/udanima, papa skrbi za planet Zemlju, papa imigracije i Trećega svijeta. Ako su ova dva načina prenošenja vjere kod sadašnjeg čovjeka pobuđivala mnoge kontroverze onda također zbog njihove kohabitacije u Vatikanu. U povijesti je Crkve bilo velikih razlika među pontifikatima, ali u Vatikanu nije bilo dvojice živući papa!

Dok jedni plješču Ratzingerovu odreknuću od papine službe, drugi smatraju da je to udar na crkvenu tradiciju. G. L. kardinal Mueller, bivši prefekt Kongregacije za nauk vjere, autor fundamentalnog djela o papinstvu, nedavno je očitovao slutnju da Benedikt XVI. svoju odluku o odreknuću pred 10 godina, teološki i crkveno-pravno nije do kraja domislio. Naziv „papa emeritus“ nema teološku podlogu - tvrdi kardinal. Dosadašnji nacrti crkveno-pravnog reguliranja statusa pape nisu ponudili zadovoljavajuća rješenja. Takvi su pokušaji pravnog reguliranja statusa pape emeritusa osuđeni na neuspjeh jer kohabitacija nekadašnjeg i sada službujućeg pape protuslovi srži papinstva! Bit papinstva sastoji se u tome da garantira jedinstvo svih biskupa i svih vjernika. Samo službujući papa u svojoj osobi reprezentira svu Crkvu kao njezina vidljiva glava. Papinstvo nije usporedivo sa službom kralja, predsjednika države ili s ulogom poglavara drugih religijskih zajednica.

Što se tiče odreknuća 2013. godine, kardinal Mueller drži da treba respektirati taj Papin korak, ali iz tog čina ne mogu se izvlačiti opravdanja za uspostavu reguliranog odreknuća od papinske službe iz subjektivnih razloga. Iako je Benedikt XVI. bio izvrstan teolog, njegov korak ne smije voditi k mijenjanju biti papinstva kroz odreknuće.

Uvijek može biti samo jedan papa koji je u svojoj osobi vidljivi princip i temelj jedinstva i sakramentalnog zajedništva svih partikularnih Crkava. Iako je Benedikt XVI. svojim odreknućem od papinske službe u Crkvi pokrenuo raspravu o statusu pape emeritusa, on u trajnom sjećanju Crkve neće ostati prvenstveno po odreknuću nego po svom cjelokupnom velebnom teološkom djelu. A to djelo nije tema ovog osvrta.

Papa Benedikt u Hrvatskoj 4. i 5. lipnja 2011.

Zajedno u Kristu

Deset minuta gromoglasne tišine koja je preplavila glavni zagrebački trg odjeknulo je kao snažno svjedočanstvo mladih da su i uz mladenačku razigranost spremni ozbiljno produbljivati svoj odnos s Bogom.

Sveti Otac Benedikt XVI. 4. lipnja sletio je na zagrebački aerodrom, započevši tako svoj prvi pastirski pohod Hrvatskoj. Već je u pozdravnom govoru istaknuo kako Hrvatska, po svojoj vjeri i tradiciji, pripada Europi te joj, na poseban način, daje doprinos u duhovnim i moralnim vrijednostima, koje su stoljećima oblikovale svakodnevni život kao i osobni i nacionalni identitet njezine djece.

Prvi je susret održan u Hrvatskom narodnom kazalištu gdje je Benedikt predstavnicima društvene i političke elite govorio o savjesti i odgovornosti, a Crkvi u Hrvatskoj ostavio je zadaću da bude graditelj te savjesti u društvu.

Svetog Oca posebno se dojmio susret s mladima na Trgu bana Jelačića 4. lipnja. Mladi iz cijele Hrvatske, njih 800 iz Rijeke, u Zagreb su pristizali tijekom dana te su se, nakon smještaja na Velesajmu, u kolonama slijevali prema glavnom Zagrebačkom trgu. Nakon uvodnih pozdrava i oduševljenja pristupilo se molitvi i klanjanju kako bi mlade blizina Pape potaknula da osjete blizinu Boga. U jednom je trenutku Trg zanijemio, 30 000 duša u tišini se poklonilo Bogu i molilo. Deset minuta gromoglasne tišine odjeknulo je kao snažno svjedočanstvo mladih da su i uz mladenačku razigranost spremni ozbiljno produbljivati svoj odnos s Bogom. Papa ih je potaknuo da smisao svog života stave u ruke Gospodina, da se odupru raznim ovisnostima, prolaznosti materijalnih dobara, tražnju lakšeg puta i bijegu od istinskog života.

Veličanstveno misno slavlje koje je papa Benedikt XVI. predvodio na zagrebačkom hipodromu 5. lipnja bilo je vrhunac papina

posjeta. Sudjelovalo je oko 400 000 vjernika, među kojima i veliki broj obitelji s malom djecom te 30 000 mladih koji su večer prije bili s Papom na molitvenom bdjenju. „Danas sam ovdje da vas učvrstim u vjeri; i to je taj dar koji vam nosim: Petrovu vjeru, vjeru Crkve! Ali istodobno, vi darujete meni tu istu vjeru, obogaćenu svojim iskustvom, radostima i trpljenjima. Napose mi darujete svoju vjeru življenu u obitelji, da bih je očuvao u baštini sveopće Crkve“, rekao je Sveti Otac u kratkom nagovoru uz molitvu Kraljice neba. Okupljeni u povodu Prvoga nacionalnog susreta hrvatskih katoličkih obitelji, vjernici su u susretu sa Svetim Ocem potvrdili spremnost nasljedovati njegove poruke i nauk Crkve.

U zagrebačkoj katedrali u nedjelju navečer, biskupima, svećenicima redovnicima i redovnicima. Pozvao je na zajedništvo i budno služenje u dijalogu punom ljubavi, ali i jasnoće i čvrstoće. Poručio im je da se trajno zauzimaju za pomirenje među podijeljenim kršćanima, kao i među kršćanima i muslimanima, nasljeđujući Kristovu poruku mira.

Na susretima s Papom u Zagrebu sudjelovalo je oko 5000 hodočasnika iz Riječke nadbiskupije. U Zagreb su došla 52 autobusa s hodočasnici, a procjenjuje se da ih je još oko 2000 pristiglo vlastitim prijevozom ili vlakom. Prvi su hodočasnici krenuli u subotu 4. lipnja na bdjenje mladih sa Svetim Ocem na Trgu bana Jelačića. S riječke Žabice krenulo je 9 autobusa te još 6 autobusa i 3 kombija iz drugih župa.

D.D.

Fotografije: IKA, arhiv Zvona

Molitvom na grobu bl. Alojzija Stepinca osudio je sve totalitarizme jer u njima se ne promiče kultura života i društvo po mjeri čovjeka, od fašizma preko komunizma do relativizma naših dana.

Bdjenje s mladima na Trgu bana Jelačića

Bdjenje s mladima na Trgu bana Jelačića

Misa na hipodromu

Misa na hipodromu

Molitva na grobu A. Stepinca

10. obljetnica hospicija

Na putu vjere i povjerenja

Vjera osobito postaje važna u onim posljednjim trenutcima života koji su složeni i teški kako za one koji umiru tako i za one koje ta činjenica boli. Baš u takvim trenutcima očituje se poslanje hospicija koji ima zadaću omogućiti da i oni koji umiru i njihove obitelji to razdoblje mogu proći na što dostojanstveniji način, rekao je nadbiskup Uzinić.

Prije 10 godina riječki hospicij „Marija Krucifiksa Kozulić“ započeo je s radom u zgradi bivšeg riječkog sjemeništa. Riječka nadbiskupija, s tada nadbiskupom Ivanom Devčićem, uz potporu Primorsko-goranske županije, Grada Rijeke, Ministarstva zdravlja i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, pokrenula je projekt, donedavno jedinstven u Hrvatskoj, stacionara za palijativnu skrb u sustavu javnog zdravstva.

Desetu obljetnicu djelovanja riječki hospicij proslavio je 28. siječnja misnim slavljem i simpozijem na temu palijativne skrbi. Misu je u sjemenišnoj kapeli predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić u suslavlju s nadbiskupom u miru Ivanom Devčićem i drugim svećenicima. Nakon mise u predavaonici je održan simpozij pod naslovom „Palijativna skrb – kada više ne možemo utjecati na ishod, ali možemo na put“ na kojemu su govorile liječnica dr. Julijana Franinović Marković, farmaceutkinja Irena Grahovac i bioetičarka dr. Marta Carti.

Prisjećajući se početaka rada hospicija, riječi pozdrava i podrške uputili su župan Primorsko-goranske županije Zlatko Komadina i zamjenik gradonačelnika Rijeke Goran Palčevski te Nadbiskup koji je podsjetio da obljetnice služe ne samo da bi se nečega prisjećali nego i kao poticaj za buduće djelovanje. Zahvalio je svom prethodniku nadbiskupu Devčiću što je osnovao ovu ustanovu koja i danas nastavlja s činjenjem dobra.

Ravnateljica s. Leopolda Ivković zahvalila je svim institucijama i ustanovama koje s hospicijem surađuju, uz Nadbiskupiju, Županiju i Grad Rijeku tu su i Klinički bolnički centar, Dom zdravlja te brojni dobrotvori. Posebna je zahvala upućena osoblju i djelatnicima koji

požrtvovno i nesebično rade kako bi korisnici i njihove obitelji u hospiciju osjetili toplinu doma. Podsjetila je na početke rada i na svoje prethodnike na mjestu čelu ove ustanove, s. Danielu Orbanic i Đulijana Trdića.

Na misi koja je prethodila susretu i simpoziju nadbiskup Uzinić u propovijedi je ohrabrio okupljene djelatnike u njihovu radu te istaknuo kako je za početak i djelovanje hospicija bila i ostaje važna vjera, a za cilj hospicija postavio djelovanje na putu izgradnje vjere kao povjerenja. „Vjera koja nije statična, kada postane djelotvorna postaje ljubav. Temelji se na povjerenju u Boga. To povjerenje u Boga može se nastaviti širiti samo ako je vjera djelotvorna. Potrebna je za sve naše ovozemaljske odnose, ali osobito postaje važna u onim posljednjim trenutcima života koji su složeni i teški kako za one koji umiru

tako i za one koje ta činjenica boli i čini njihov život i odnose dodatno složenima.“ Dodao je kako se baš u takvim trenutcima očituje poslanje hospicija koji ima za zadaću omogućiti da i oni koji umiru i njihove obitelji to razdoblje mogu proći na što dostojanstveniji način.

Primjer vjere kao povjerenja, odnosno kako pomoći i pružiti utjehu, pronašao je u Isusu Kristu koji na lađi s učenicima spokojno spava dok oko njih bjesni oluja. „Isus spava zato što ima povjerenja. Zato što je siguran da ga Bog ljubi. Siguran je i u sposobnosti svojih učenika. Ima povjerenja i u Boga i u ljude. To je ono što želim i za naš hospicij, da oni koji su ovdje i njihove obitelji mogu mirno spavati s povjerenjem u Boga i jednih u druge. Na taj način moramo graditi i sve druge projekte koje imamo.“

Danijel Delonga

Ravnateljica s. Leopolda Ivković podijelila je zahvalnice djelatnicima koji su u hospiciju od samog početka, Zvonimiru Valediću, Svjetlani Stanišić Spinčić, Ireni Košmerl Perčić i Ani Samardžija.

u Boga

HOSPICIJ U RIJECI

Hospicij u Rijeci i dalje je jedinstvena ustanova palijativne skrbi u Hrvatskoj. Slična ustanova nedavno je započela s radom u Splitu, ali dok se ne otvori onaj u Puli, riječki hospicij i dalje je jedini samostalni hospicij u sustavu javnog zdravstva koji djeluje kao ustanova Katoličke Crkve, konkretno Riječke nadbiskupije.

Hospicij je uređen kao stacionar za palijativnu skrb kapaciteta 14 kreveta u 9 soba sa svim pratećim sadržajima, prostorima za pokretne timove palijativne skrbi, prostorom za obitelji štitenika te za edukativnu djelatnost i volontere.

Prvi pacijent primljen je u hospicij 4. veljače 2013., a u ovih je 10 godina u njemu boravilo više od 2600 teško bolesnih osoba. Boravak u hospiciju za korisnika je besplatan. Troškove hrane, smještaja i održavanja zgrade snosi Riječka nadbiskupija, a troškove medicinske skrbi, lijekova i sanitetskog materijala sufinancira Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Od samih početaka tu je i suradnja s Primorsko-goranskom županijom, Gradom Rijekom i drugim jedinicama lokalne uprave, te brojnim dobrotvorima i donatorima. Klinički bolnički centar Rijeka osigurava redovite posjete liječnika.

Pripreme za njegovo osnivanje bile su duge i zahtjevne jer ovo je bila prva ustanova ove vrste u Hrvatskoj. Riječka nadbiskupija, Primorsko-goranska županija i Grad Rijeka 1. srpnja 2011. godine sklopili su Sporazum o suradnji prema kojemu je Riječka nadbiskupija dala na raspolaganje te uredila prostor na adresi Tizianova 15, zgradu koju je prije preseljenja koristila Teologija u Rijeci, uloživši oko 8,5 milijuna kuna. PGŽ i Grad Rijeka pomogli su kod nabavka opreme svatko s 1 milijun kuna.

U prvim mjesecima rad hospicija financirala je samo Riječka nadbiskupija, a financijska potpora Ministarstva zdravlja i Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo stigla je nekoliko mjeseci nakon otvorenja. Tadašnji riječki nadbiskup Ivan Devčić unatoč teškoćama koje su prethodile početku rada, nije dvojio oko ispravnosti i nužnosti osnivanja ove ustanove. Deset godina kasnije hospicij nastavlja biti mjesto djelovorne ljubavi i ljudskog dostojanstva.

Dobroga je više nego lošega

Vijesti koje čitamo i slušamo, čakule u kojima sudjelujemo, propovijedi s oltara koje važemo, detalji života koje pozornije promatramo jer su kao važniji, odveć često su izvori usmjerenosti na ono loše, nepravедno, nemoralno, tragično ovog prolaznog života na zemlji.

No ako se potrudimo i prednost damo onome što budi nadu u čovječanstvo, možda ćemo moći smiono reći: Dobroga je više nego lošega.

Piše: Saša Horvat

Crtica 1. Snažno nevrijeme zahvatilo je dijelove Hrvatske prije nekoliko dana i neki su se našli u nevoljama, što na cesti, što u prirodi... Prvi u pomoć priskočili su profesionalci i slučajni prolaznici koji su spremno i bez oklijevanja pomogli unesrećenima te ih spasili iz pogibelji. Prirodna nepogoda onemogućila je i obavljanje redovitih usluga, na koje brojni građani računaju. Mogli smo na malom ekranu vidjeti mjesni autobus koji je zapeo u snijegu. Odmah su kolege priskočile u pomoć s bagerom i izbile autobus i vozača, a oni spremno dalje nastavili s poslom jer znaju da brojni računaju na njih.

Crtica 2. Koliko mi je samo roditelja pričalo o susretima s osobljem tzv. Dječje bolnice na Kantridi punim empatije i razumijevanja, tako potrebnih u teškim trenucima kada im je dijete ozlijeđeno, bolesno te treba pomoć. Smjene su duge, hodnici puni, a opet ljudi koji tamo rade imaju snage i dobre volje unesrećene tako toplo dočekati i primiti.

Crtica 3. Ako zalutate do kontejnera gdje se u Rijeci dijeli pomoć izbjeglicama, vidjet ćete ljude koji s osmijehom i utjehom brinu o potrebitima. Puno je smjena, puno dana, i brojni su oni koji konkretno pomažu te od svoga vremena i imetka odvajaju.

Crtica 4. Vožnja gradskim autobusom donosi priliku svjedočiti razgovorima slučajnih prolaznika. Teme su različite, stavovi se nižu, neki manje, neki više odmjereni... Kako je samo malo potrebno – manje od pola metra blizine – da potpuno nepoznati ljudi stupe u razgovor te nasmiju druge i sami sebe.

Crtica 5. Nisu svi sportovi novčano teški kao nogomet. No, opet, ima toliko malih sportova i tako puno profesionalaca i zaljubljenika u sport koji, unatoč praznoj blagajni kluba, odvajaju svoje vrijeme i rastežu svoju strpljivost, kako bi mlade nade zdrave i uspješne bile – danas na treningu, sutra u životu.

Crtica 6. Govoreći o strpljivosti, redovi na blagajnama u trgovinama svakako su dobar test. Prodavaču/ici svaki kupac svoje raspoloženje donosi, a opet tako često svjedočimo njihovu strpljenju. Na primjer, kada ih kupac nešto pita, možda i napadne jer cijene nisu bile postavljene kako treba, ili kad pak polako broji i mjeri nove eurokovanice - množeći, oduzimajući u glavi. Nakon toliko sati u smjeni, nakon toliko ljudi, još imati snage za smiješak i spremnost za pomoć...

Crtica 7. Djeca vole pričati viceve. Kažu, da kad ispričaš vic u školi, odmah se netko drugi nadoveže i ispriča svoju šalu. To je, bar na trenutak, puno zabavnije nego ekrani mobitela, kažu. Budućnost, eto, ima smisla za humor i život će se nastaviti smijati i nakon nas.

Vijesti koje čitamo i slušamo, čakule u kojima sudjelujemo, propovijedi s oltara koje važemo, detalji života koje pozornije promatramo jer su kao važniji – odveć često su izvori usmjerenosti na ono loše, nepravедno, nemoralno, tragično ovog prolaznog života na zemlji. No, s druge strane, strujom života teku nadasve i ona lijepa ljudska ostvarenja, nekad manja, nekad veća. Ne postoji vaga za vaganje čega je više – dobroga ili lošega. No, ako se potrudimo i prednost damo onome što budi nadu u čovječanstvo, možda ćemo moći smiono reći: Dobroga je više nego lošega.

Poruka predsjednika Vijeća HBK za život i obitelj, riječkog nadbiskupa Mate Uzinića, za Dan života 2023., prva nedjelja u veljači.

Graditi mir prihvaćanjem dara plodnosti i života

Jesmo li, kao pojedinci i kao društvo, odgovorili na Kristov poziv da budemo mirotvorci u našem svakodnevnom životu počevši od odnosa sa svojim najbližima?

Dan života 2023. godine obilježavamo približavajući se tužnoj godišnjici početka rata u Ukrajini koji je već odnio mnoge živote. Zgroženi ratnim zbivanjima usmjeravamo svoje molitve za mir i mirotvor-na nastojanja, no jednako tako svjesni smo da je to tek jedan u nizu ratova koji su se tijekom ljudske povijesti događali i događaju se diljem svijeta. S pravom se pitamo hoće li ratovi ikada prestati? Može li ih itko zaustaviti i donijeti nam konačni mir? Neki se možda pitaju i zašto Bog ništa ne čini, zašto sve to dopušta?

No umjesto da prigovaramo Bogu ili da optužujemo političke i društvene vođe i moćnike, valja nam se preispitati nije li rat samo eskalacija napetosti i sukoba koje i sami stvaramo među sobom, prema svojim neistomišljenicima, pa i prema prijateljima, čak i unutar obitelji kada dođe do neslaganja. Jesmo li, kao pojedinci i kao društvo, odgovorili na Kristov poziv da budemo mirotvorci u našem svakodnevnom životu počevši od odnosa sa svojim najbližima? Dopuštamo li mu da u naša srca unese mir, onaj mir kakav nam ni jedan čovjek ne može dati?

Mirotvorstvo – ljubav za svakoga čovjeka

A kako bismo postali i bili istinski mirotvorci moramo naučiti ljubiti svakoga čovjeka, jer svaki je stvoren na Božju sliku i priliku. Svaki u sebi nosi čežnju i nadu konačnog ispunjenja u Božjoj ljubavi. Svaki je život jednako vrijedan, jer je stvoren za vječnost. Čovjek tu čežnju i nadu nosi u svome srcu i onda kada je nije svjestan. Ona se očituje u njegovim očima, ogledalima duše, i onda kada se ne možemo u njih zagledati, kada je još u majčinoj utrobi, kada su suzne zbog patnje, bolesti i nemoći ili kada se u njima gasi plamen života. Kad bismo pozornije gledali u oči svojih bližnjih uvidjeli bismo da su poput nas ljubljena djeca nebeskoga Oca te da žude ljubiti i biti ljubljeni.

Nažalost, zbog ljudske grešne naravi često u svome bližnjemu ne vidimo brata i sestru, već protivnika nedostojnog naše ljubavi. Još je gore ako ga lišavamo ljudskosti uzimajući si za pravo raditi s njim što nam se prohtije.

Zaboravljamo da je život vrijedniji od svih naših neslaganja, objektivnih prepreka i teškoća. Zaboravljamo ljubiti. Propuštamo cijeniti i prihvaćati dar života svakog ljudskog bića od začeca sve do prirodne smrti, ne samo kao naravno, nego i vrhunaravno dobro.

Brak i obitelj – izvor života i škola ljubavi i mira

Nerijetko bježimo od toga da naši brakovi i obitelji budu izvori života u kojima se dijeli ljubav i poučava kultura mira i nenasilja. A upravo su obitelji prve škole ljubavi i mira, napose kada su čvrsto sazidane na zajedništvu muža i žene u sakramentalnom braku. To je mjesto nastanka novoga života, mjesto gdje ljudska ljubav dobiva božansku dimenziju i postaje živa slika ljubavi između Oca, Sina i Duha Svetoga.

Osim dara života, plodnost muškarca i žene također je veliki Božji dar ljudima. To je dar koji izaziva strahopoštovanje i poziva na odgovornost, jer stvaranje novoga života, rađanje djece, nije tek puka reprodukcija, nego prokreacija, odnosno sudjelovanje u Božjem planu stvaranja. Stoga je sjedinjenje muža i žene, ne samo biološki, nego i duhovni čin. Baš zato što je tako dragocjen, dar plodnosti treba čuvati brinući se za svoje zdravlje i ne narušavajući ga.

Uz dar plodnosti muškarcima i ženama dana je i sposobnost prepoznavanja znakova plodnosti kao i sposobnost razlučivanja s ciljem zajedničkog odlučivanja o rađanju djece. I jedni i drugi pozvani su te sposobnosti uvažavati, poštovati i razvijati. Dok se dar razlučivanja razvija kroz razgovor, promišljanje i molitvu, prepoznavanje znakova plodnosti treba naučiti po mogućnosti i prije stupanja u brak.

To se postiže uz pomoć suvremenih i znanstveno utemeljenih metoda prepoznavanja znakova plodnosti poznatih i kao metode prirodnog planiranja obitelji. Osim što su dokazano pouzdane za planiranje začeca, te metode pomažu supružima potpunije živjeti bračnu ljubav u svagdašnjici razvijajući međusobnu komunikaciju, poštovanje i povjerenje te utvrđujući vjernost. Jednako tako, osposo-

bljuju ih za osluškivanje, ne samo svoga tijela, nego i Božjeg poziva na prokreaciju olakšavajući im da na njega velikodušno odgovore. Poznavanje vlastite plodnosti podiže svijest o vrijednosti dara plodnosti i oslobađa bračni život napetosti i potrebe za kompromisnim rješenjima kada je u pitanju planiranje obitelji i zdravlje.

Novi naraštaji mirotvoraca

Uzajamno razumijevanje supružnika, a što podrazumijeva i razumijevanje plodnosti, važan je preduvjet da brak bude prožet mirom. Još davne 1934. godine na to je ukazao dr. Kyusako Ogino, jedan od prvih stručnjaka u prirodnom planiranju obitelji, rekavši: „Baš kao što se mir među dvama narodima održava dobrim međusobnim razumijevanjem, gotovo da i ne treba isticati kako mir među supružima nastaje iz dubokog uzajamnog razumijevanja.“

Živjeti u braku i obitelji u kojem je plodnost prihvaćena kao dar omogućuje da se i svaki ljudski život doživljava kao veliki dar koji zaslužuje biti prihvaćen i ljubljen. Djeca odgajana u takvim obiteljima uče se komunikaciji i kulturi dijaloga, empatiji, međusobnom prihvaćanju, uvažavanju različitosti i dostojanstva svakoga čovjeka. Sve su to preduvjeti nenasilja i mira kojemu težimo, a čiji korijeni sežu u razdoblje prije rođenja.

Upravo je tu poveznicu istaknula i sveta Majka Tereza iz Kolkate 1979. godine prilikom dodjele Nobelove nagrade za mir koju je primila „u ime svih onih koji se osjećaju nepoželjnima, nevoljenima, nezbrinutima, u ime onih koji su isključeni iz našega društva“. Tada je svoj govor zaključila pozivom na molitvu „Bože daj nam snage da zaštitimo nerođeno dijete. Jer dijete je najveći Božji dar jednoj obitelji, narodu i svijetu.“

Prigodom ovogodišnjeg Dana života pridružimo se i mi toj njezinoj molitvi u nastojanju da se u obiteljima u Hrvatskoj i diljem svijeta sve više uvažavaju i prihvaćaju dar plodnosti i dar života kako bi se u njima odgajali novi naraštaji mirotvoraca koji će šireći ljubav, vjeru i nadu postupno suzbijati oholost, požudu, mržnju, ratove i druga zla našega vremena. Odgovorit ćemo tako i na poziv pape Franje koji nam poručuje: „Bog je mir. Zamolimo ga da nam pomogne da budemo mirotvorci svaki dan, u svom životu, u obitelji, u gradovima, državama i cijelom svijetu.“

Što kršćani mogu činiti kako bi istina da život doista počinje začetom postala prepoznatljiva u društvu? Jedan od načina je ovo što se događa na našim trgovima, u protestnim hodovima, molitvi ispred bolnica. Ja bih rekao da je sve to legitimno, no postavio bih pitanje koliko je to stvarno učinkovito. Naš put je ono što je Isus rekao, “vi ste sol zemlje i svjetlost svijeta”. Kada soli ima previše ili ona obljutavi, hrana postaje neukusna. Kada je previše svjetlosti, ona tada ne pomaže nego smeta. Potrebno je otvoriti se životu, štiti i pomagati svaki ljudski život.

Dan života

Zaštitimo svaki ljudski život

Ne možemo govoriti o životu od začetca do prirodne smrti i govoriti samo o djetetu, a ne uključiti u taj kontekst njegovu majku i situaciju u kojoj se našla kao i obitelj i društvo.

“Zna se dogoditi da se zbog zaštite života, na jednoj strani, na drugoj strani olako prelazi preko mnogo važnih životnih pitanja. I pitanja života mnogih ljudi”, rekao je riječki nadbiskup i predsjednik Vijeća HBK za život i obitelj Mate Uzinić predvodeći 5. veljače na Dan života misno slavlje u župi Viškovo. Misa je ujedno označila i početak Tjedna za obitelj u Riječkoj nadbiskupiji u organizaciji nadbiskupijskog Ureda za obitelj kojem je na čelu župnik Viškova Ivan Nikolić. Nadbiskup je pod misom krstio dvoje djece, 4. djeteta iz jedne obitelji i 6. iz druge. Obitelji s više djece nisu rijetkost u župi Viškovo, općini s najvećim natalitetom u Riječkoj nadbiskupiji.

Potaknut temeljnim naukom Crkve o zaštiti života od začetca do prirodne smrti, nadbiskup Uzinić u propovijedi je vjernike uputio kako to činiti u demokratskom i sekularnom društvu u kojemu postoje i drugačija promišljanja i ponude. “Učinimo to na način soli,

na način svjetla. Tako moramo živjeti. Ovaj grad i društvo u kojem živimo pluralno je, sekularno, ima i drugih koji drukčije misle. Mi kršćani sa svojim vrijednostima trebamo ući u to društvo, trebamo ga mijenjati na način soli i svjetla. Tad ćemo biti ‘grad koji se vidi’ tad ćemo biti ‘svjetiljka postavljena na povišeno mjesto’”.

Nadbiskup je u propovijedi problematizirao načine svjedočenja vjere koji u suvremenom društvu ne donose željene plodove, nego imaju suprotan učinak. “Imamo neke koji svojim ponašanjem, načinom na koji gledaju na život, zapravo stavljaju u pitanje ovu istinu o početku života od začetca do prirodne smrti iza koje mi kršćani uvijek moramo stati i za koju se moramo zalagati. Neki zaboravljaju sve aspekte te istine.”

Zapitao se na koji način kršćani mogu dati doprinos istini da život doista počinje začetom i da ta istina postane prepoznatljiva u društvu?

“Jedan od načina je ovo što se događa na našim trgovima, u protestnim hodovima, molitvi ispred bolnica. Rekao bih da je sve to legitimno, no postavio bih pitanje koliko je to stvarno i učinkovito. Ili često pripada radikalnim skupinama Katoličke Crkve. Pitanje je koliko to može pomoći zaštititi života u ovom društvu?

S druge strane, nije rješenje ne govoriti o tome, ne zalagati se na razne načine, ne otvoriti se životu kao što su to učinile ove dvije obitelji, u ovoj župi, koje su dobile 4. i 6. djeteta. Isto tako nije rješenje ne brinuti se za život migranata koji prolaze kroz naš grad, beskućnika i drugih koji su na bilo koji način potrebni naše pomoći. I to je ljudski život. Ne može se govoriti o životu od začetca do prirodne smrti i govoriti samo o djetetu, a ne uključiti u taj kontekst njegovu majku i situaciju u kojoj se našla kao i obitelj te društvo u kojemu živimo. Puno je tu stvari o kojima bismo trebali razmišljati želimo li dati svoj doprinos ovom društvu i vremenu.”

Nadbiskup je objasnio da niti jedan radikalni stav ne donosi ploda i ne stvara zajedništvo. Odnosilo se to na polarizaciju trenutno prisutnu u Katoličkoj Crkvi koja je slična onoj s kojom se suočavala i prva Crkva. S jedne strane su oni koji u pitanje dovode sva dosadašnja vjerska i moralna naučavanja Crkve. S druge strane oni koji gledaju samo unatrag, sve žele staviti u okvire zakona, pravila i propisane istine misleći da je problem Crkve to što se uopće otvorila i želi dijalogizirati sa svijetom. Problem nastaje kada se stvari radikaliziraju.

Primjer zajedništva nadbiskup je pronašao u sinodalnom hodu. „Potrebno je otvarati kanale dijaloga i slušanja drugih, ne da bismo odustali od svojih stavova, nego da bismo pokušali čuti druge i onda zapravo postali jedno, uskladili se. Postali dio Crkve dajući svatko od nas toj Crkvi i njezinu poslanju ono najbolje što možemo dati.“

Stoga je potrebno prihvatiti da svatko ima mogućnost izražavati se kako želi i isticati svoje vrijednosti kako želi. Pitanje je koliko to ima učinka i je li to autentično kršćanski. „Ja se pitam koji je Kristov način, ono na što nas on poziva. On nas poziva da to činimo na način soli i svjetla, da budemo doista oni koji se primjećuju, koji se vide, ali i drugima pomažu da vide. Pokušajmo otkriti koji je to način“, zaključio je nadbiskup Uzinić.

Župni zbor mladih „Nebeske iskrice“ proslavio je 8. obljetnicu djelovanja, a djeca iz dječjeg vrtića nadbiskupu su dala poklon, bombonjeru koji je kasnije s njima i podijelio.

Danijel Delonga

” Sinodalni hod nije proces koji mijenja Crkvu, nego aktualizira način njezina shvaćanja vlastitog identiteta, načina djelovanja i komunikacije sa suvremenim svijetom. Dozrijevanje sinodalnih plodova neće stati formalnim završetkom sinodalnoga hoda, nego će se nastaviti u desetljećima koja slijede, kao što je to slučaj i s koncilskim plodovima Drugog vatikanskog koncila.

Richard Pavlić, profesor dogmatske teologije na bogosloviji u Rijeci te župnik i kanonik u Senju.

Za Zvona razgovaramo o sinodalnom hodu, papi Franji i papi Benediktu XVI.

Iznad razlika i različitosti u Crkvi stoji **vjera u jednoga** Gospodina

Razgovarao: Danijel Delonga

Nedavno ste, krajem listopada, održali zapaženo predavanje o Sinodalnom hodu, procesu koji je pokrenuo papa Franjo kao pripremu za sinodu biskupa u listopadu 2023. godine. Događa se u cijeloj Katoličkoj Crkvi, na svim kontinentima i želja je da u njemu sudjeluju svi, što veći broj vjernika, ali i oni koji to nisu, a žele iznijeti konstruktivno mišljenje o Crkvi. Započeo je u listopadu 2021. godine, svečano, ali skromno, kao priprema za Biskupsku sinodu. Malo tko je tada mogao predvidjeti kako će se odvijati i kamo će odvesti. Sada se već govori o revolucionarnom procesu koji mijenja Crkvu. Istina je vjerojatno negdje u sredini?

Čini mi se da izrazi revolucija i revolucionarnost nisu baš najsretniji izbor riječi za opis aktualne crkvene stvarnosti. Ako se odlučimo za njih, možemo se s pravom pitati što je onda revolucionarnije od Drugog vatikanskog koncila, osobito onoga što se događalo nakon, kada je upravo površno shvaćanje samoga Koncila i samoga pojma revolucionarnosti nerijetko imalo štetne posljedice.

Čini mi se da je riječ proces ovdje mnogo prikladniji izbor, i to ne proces koji mijenja Crkvu, nego aktualizira način njezina shvaćanja vlastitog identiteta, načina djelovanja i komunikacije sa suvremenim svijetom. Svijet je taj koji se mijenja, a Crkva koja je u svijetu nastoji uvijek iznova ogovoriti „radostima i nadama, žalostima i tjeskobama“ suvremenog čovjeka.

U tom smislu možemo govoriti o kontinuitetu. Taj kontinuitet očituje se upravo u dijaloškoj perspektivi, koju osim u eksplicitnoj religijskoj perspektivi Nostra Aetate otkrivamo u sveukupnom duhu koncilskih dokumenata. Radi se dakle o kontinuiranom procesu koji treba svoje vrijeme. Unatoč žurnosti pojedinih pitanja suvremenog čovjeka, bilo kakvo ishitreno razlučivanje revolucionarnog duha moglo bi završiti štetnim ekstremizmom ili sterilnim formalizmom koji opet nikomu ne bi koristio. Čini mi se da je upravo zbog toga papa Franjo odlučio ne žuriti, odnosno dati vremena sazrijevanju sinodalnih plodova.

Zanimljive su teme proizišle iz sinodalnih savjetovanja koja su provedena

u cijelom svijetu na svim razinama Crkve, u župama, biskupijskim sjedištima, samostanima, s različitim skupinama vjernika. Objavljene su u temeljnom Dokumentu za drugu etapu Sinodalnog hoda Katoličke Crkve. U Dokumentu se spominju siromašni, nemoćni, razvedeni i ponovno vjenčani, LGBTQ osobe, žene koje se osjećaju omalovažene, žrtve zlostavljanja, bivši svećenici i oni daleko od Crkve. „Ukratko, tu je cijelo čovječanstvo, sa svojim ranama i strahovima, sa svojim nesavršenostima i svojim potrebama“, navodi se u najavi Dokumenta. Papa Franjo rekao je da su „brojni plodovi sinodalnog hoda, ali im je potrebno dozrijevanje“. Što možemo zaključiti iz tog Dokumenta i dosadašnjeg sinodalnog hoda, kakvu Crkvu želi čovječanstvo, kakav bi trebao biti put Crkve u 21. stoljeću?

Eksplícitno spominjanje određenih stvarnosti u spomenutom sinodalnom dokumentu ne znači da su te stvarnosti do sada bile u potpunosti zanemarene u Crkvi, nego im se sada želi dati veća pozornost. No i ovdje se treba čuvati ekstremnog shvaćanja „pozornosti“ kako se ne bi zanemarile ostale stvarnosti u Crkvi.

Upravo stoga mi se riječi kao proces, dozrijevanje i sinteza čine vrlo prikladnima za opis sinodalnih događanja. Dozrijevanje sinodalnih plodova neće stati formalnim završetkom Sinodalnoga hoda, nego će se nastaviti u desetljećima koja slijede, kao što je to slučaj i s koncilskim plodovima Drugog vatikanskog koncila.

Glavni tajnik Biskupske sinode kardinal Mario Grech nedavno je izjavio kako postoji širok raspon reakcija u Crkvi, „od onih koji su stvarno prihvatili taj sinodalni izazov do onih koji se protiv njega otvoreno bore“. Logično je da svaka promjena izaziva i otpore. Čega se boje i čemu se protive oni koji sumnjičavo gledaju na sinodalni proces?

Takve reakcije su očekivane. One su znak živosti Crkve u kojoj još od apostolskih vremena postoje različite „struje“. No te različite struje nisu i ne moraju po sebi biti znak razdijeljenosti Crkve.

Iznad razlika i različitosti u Crkvi stoji vjera u jednoga Gospodina. U toj vjeri događa se djelovanje Duha koje često ne možemo razumjeti. No unatoč našem nerazumijevanju, vjerujemo da taj isti Duh vodi Crkvu i na otajstven način pomiruje protivštine i suprotnosti unutar same Crkve. Upravo je zato vjera u „Obećanje od Oca“ jedini pravi lijek protiv straha od gubitka sigurnosti koju nude vidljive i promjenama podložne strukture.

S krajem kalendarske godine ispratili smo i papu emeritusa Benedikta XVI. Papa Benedikt svoje istaknuto mjesto u Katoličkoj Crkvi zaslužio je još kao Joseph Ratzinger, profesor i teolog čijim su se promišljanjima o vjeri i Crkvi nadahnivale generacije studenata. Na službu pape izabran je kao pročelnik Kongregacije za nauk vjere, a njegov je pontifikat smješten između dvojice omiljenih papa, Ivana Pavla II. i sada Franje.

On sam ipak nije uspio dosegnuti takav način komunikacije i nasljedovanja od strane crkvene i društvene javnosti. Je li bio uspješniji kao profesor nego kao papa? Po čemu ćemo pamtit i njegov pontifikat?

Imao sam sreću biti u Rimu u noći kad je umro sveti papa Ivan Pavao II. Sjećam se oduševljenja koje je nakon skoriš konklava izrazila jedna moja rimska profesorica dogmatske teologije zbog izbora novoga pape Benedikta XVI. te sadržaja njegova govora upućena Kardinalskom zboru tri dana nakon njegova izbora za papu. Kod ove profesorice se doduše mogla prepoznati određena simpatija prema čitkom, a dubokom teološkom stilu kardinala Ratzingera, no papa Benedikt je mnogo više od toga.

Mnogi ga s pravom svrstavaju u grupu velikih teologa 20., a onda i 21. stoljeća. Radi se o teologu koji je mudro i neumorno zahvaćao u biblijske i otačke izvore velike Tradicije Crkve kako bi iz istih s lakoćom točno svježu, ak-

Čak i ljudi izvan Crkve u činu odreknuća od službe pape Benedikta XVI. prepoznaju nešto više od čisto ljudskih motiva straha ili nemoći. Ne vjerujem da je bio nedorastao promjenama, nego su mu očito breme godina i tjelesno zdravlje postali preveliki uteg kojemu se u svoj poniznosti podložio, a činom ljubavi i poniznosti Crkva nikada ne gubi nego dobiva.

tualnu i pitku teološku misao. Upravo po tome će ga pamtit i voljeti ne samo studenti nego i brojni simpatizeri teologije.

Što se tiče njegove omiljenosti u odnosu na svoga prethodnika i nasljednika na Petrovoj stolici, smatram da je omiljenost ovdje relativan pojam koji može zahvaćati bučne mase, ali i tihe i skromne mislioce i molitelje kakav je bio i sam papa Benedikt XVI. Od razlike u naravi i karakteru, a onda i u komunikacijskom stilu pojedinih papa, smatram da je mnogo važnija njihova vjera i kontinuitet zdravog nauka koji ih povezuje. To je ono što treba naglasiti.

Smatram da u tom duhu treba promatrati pontifikat pape Benedikta XVI. kao vidljivi znak providonosnog djelovanja Duha unutar jedne Kristove Crkve u promjenjivom tijeku vremena.

Ono što je zasigurno obilježilo Benediktov pontifikat je ostavka i umirovljenje sa službe koja je obično doživotna. Bio je to hrabar i nesebičan potez. Kakva bi Crkva bila danas da nije dao ostavku i do smrti bio papa? Je li bio svjestan da Crkva treba promjene i da ih on možda ne može učiniti?

Čak i ljudi izvan Crkve u ovom činu pape Benedikta XVI. prepoznaju nešto više od čisto ljudskih motiva straha ili nemoći. Osobno smatram da je njegov čin odreknuća od papinske službe izraz njegove velike vjere i ljubavi prema Gospodinovoj Crkvi koju je do kraja ljubio. To je zaista, kako kažete, bio hrabar i nesebičan potez. Očito je bio svjestan brzih promjena koje se događaju u Crkvi i svijetu, ili potrebe za promjenama unutar Crkve.

Ne vjerujem da je bio nedorastao tim promjenama, nego su mu očito breme godina i tjelesno zdravlje postali preveliki uteg kojemu se u svoj poniznosti podložio, a činom ljubavi i poniznosti Crkva nikada ne gubi nego dobiva.

Kanonik ste senjskog kaptola i župnik u Senju. To priobalno mjesto sigurno ima svoje specifičnosti u odnosu na druga mjesta sjevernije na Jadranu. Kako su ljudi povezani s Crkvom i kakav je bio odaziv na sudjelovanje u Sinodalnom hodu?

Senj je priobalno mjesto koje se zbog suvremenog načina života sve manje razlikuje od ostalih ne nužno priobalnih mjesta u domovini. Još uvijek je ovdje prisutna svijest i ponos zbog bogate i slavne senjske crkvene povijesti, kao i ljubav prema tradiciji, ali i to se s vremenom mijenja.

Glede sudjelovanja u Sinodalnom hodu, senjski kraj je bio proporcionalno zastupljen po broju vjernika laika unutar naše biskupije. Ukupno je održano pet zajedničkih sjednica na biskupijskoj razini te po jedan susret na dekanatskoj razini svakoga dekanata. Od ukupno 35 članova biskupijskog sinodalnog tijela bilo je samo jedanaest svećenika, a ostalo su bili vjernici laici, od kojih dvije redovnice, vjeroučitelji, znanstvenici, zdravstveni djelatnici, predstavnici kulturnih djelatnosti, te zauzeti članovi župnih pastoralnih vijeća.

Profesor ste dogmatske teologije na bogosloviji u Rijeci i Metropolitanском pastoralnom institutu. Kako mladi svećenički kandidati povezuju teologiju i praksu, kako prihvaćaju poticaje pape Franje?

Unatoč četvrtstoljetnom rasponu godina, mogu reći da ne primijetim veliku razliku u studentskom mentalitetu u odnosu na moje studentske dane. Prije par godina se govorilo o rastućem „tradicionalizmu“ među studentima teologije, no na Teologiji u Rijeci taj „tradicionalizam“ nije osobito primjetan.

Ono što je primjetno možda je veća razina tradicionalnih oblika pobožnosti, no to se više odnosi na život u bogosloviji, dok se na studentskoj/fakultetskoj razini ne primijeti veća promjena mentaliteta. Dapače, upravo se kod „pobožnijih“ studenata primijeti vrlo revno svladavanje studentske materije, otvorenost za koncilске i postkoncilске poticaje u teologiji te spremnost za pastoralnu aktualizaciju usvojenе teološke materije.

Znam da ovo može zvučati pomalo idealistički, no osobno zaista ne vidim nikakvu zabrinjavajuću promjenu u mentalitetu i načinu razmišljanja suvremenih svećeničkih kandidata kojima sam imao priliku predavati u posljednjih desetak godina na Teologiji u Rijeci.

Upala pluća

Priredio: Ivan Host

Unatoč današnjem napretku medicine i novim mogućnostima liječenja upala pluća i dalje predstavlja velik zdravstveni problem. Može biti vrlo opasna bolest – posebno za starije osobe i za osobe koje boluju od kroničnih bolesti.

Za hladno godišnje doba karakteristične su upale dišnog sustava. Među njima je najteža upala pluća ili pneumonija. Upala pluća infekcija je donjih dišnih puteva, koja može biti uzrokovana različitim uzročnicima – najčešće bakterijama i virusima. Vrlo često se javlja kao komplikacija gripe ili infekcije virusom covid-19. Usprkos današnjem napretku medicine i novim mogućnostima liječenja upala pluća i dalje predstavlja velik zdravstveni problem. Može biti vrlo opasna bolest – posebno za starije osobe i za osobe koje boluju od kroničnih bolesti.

Starije osobe češće obolijevaju

Iako se može javiti u bilo koje godišnje doba, ipak je učestalost upale pluća najveća tijekom prva tri mjeseca u godini. Javlja se u svim dobnim skupinama, ali je najčešća u starijih i teže pokretnih osoba. Upale pluća možemo po tijeku bolesti i različitostima u liječenju podijeliti na „tipične“ i na „atipične“. Tipične najčešće izazivaju bakterije, a atipične, osim bakterija, vrlo često i virusi. Bolest je najčešće akutnog tijeka i ponekad se kod težih oblika razvija u samo nekoliko sati.

Tipične upale pluća najčešće počinju naglo sa znatno povišenom tjelesnom temperaturom uz zimice i tresavice, glavobolje, općom slabošću, malaksalošću i gubitkom apetita. Postupno se razvijaju simptomi unutar dišnog sustava – prvo suhi podražajni kašalj, promuklost i bolovi u prsima. Kašalj je često iscrpljujuć, praćen bolovima u mišićima prsnog koša. U kasnijem tijeku bolesti suhi kašalj postaje sve više produktivan i javlja se iskašljavanje žućkastog, često i gnojnog, a u težim slučajevima i sukrvavog sadržaja. Ako se bol u prsnom košu pojačava pri kašljanju i dubokom disanju – to može ukazivati

na širenje upalnog procesa na plućnu ovojnicu (pleuru). Kod starijih osoba u težim se slučajevima često javlja konfuzija (delirij).

Antibiotike uzeti u punoj dozi

Za razliku od tipičnih pneumonija, one atipične u pravilu imaju polagan, manje buran nastup. Temperatura raste postupno. Naraste i do vrlo visokih vrijednosti, ali je rijetko praćena zimicama i tresavicama. Česti su opći simptomi kao glavobolja, bol u mišićima i zglobovima, opća slabost i umor, a katkad mučnina, povraćanje i proljev. Kašalj se obično zapaža tek nakon 3 do 4 dana, a u pravilu je suh i podražajan, bez mogućnosti iskašljavanja. Zbog nekarakterističnih simptoma dijagnoza se postavlja kasnije nego u „tipičnim“ upalama pluća, često tek nakon rendgenskog slikanja pluća.

Ozbiljnost bolesti uvelike ovisi o cjelokupnom zdravstvenom stanju osobe kao i o vrsti upale pluća. Teža upala pluća može biti opasna. Liječenje ovisi prvenstveno o mogućem uzročniku bolesti te o ozbiljnosti simptoma. Bakterijska pneumonija liječi se antibioticima. Iako ćete relativno brzo nakon početka terapije osjetiti značajno poboljšanje, svakako u cijelosti uzmete propisane antibiotike. Prerano prekidanje terapije može dovesti do povratka bolesti. Produktivan kašalj ne smije se ublažavati, već se liječi lijekovima za poticanje i ubrzanje uklanjanja bronhijalne sluzi iz dišnih puteva – ekspektoransima. Uvijek je važno mirovanje i nadoknada tekućine. Liječnik može prepisati i neke od lijekova koji se izdaju bez recepta, a koji služe ublažavanju simptoma poput visoke temperature i bolova u mišićima (antipiretike/analgetike) i vitamine.

Jačajte imunološki sustav organizma

Da biste umanjili mogućnost nastanka upale pluća, kao uostalom i drugih infekcija dišnog sustava, preporučamo sljedeće mjere:

- Izbjegavajte zatvorene prostore gdje boravi puno ljudi – urede, čekaonice ... – posebno za vrijeme pandemija gripe i covid-19 virusne infekcije.
- Češće provjetravajte prostorije u kojima boravite. Slobodno vrijeme provodite što je više moguće na svježem zraku.
- Prestanite pušiti i izbjegavajte mjesta gdje se puši. Kod pušača postoji gotovo stalan podražaj na dišne puteve i oni češće obolijevaju od upale pluća. Kod njih se također češće javljaju teži oblici upale pluća. Treba izbjegavati uzimanje alkoholnih pića jer ona slabe imunološki obrambeni sustav organizma.
- Hranite se zdravo, uključite u prehranu što više svježeg voća i povrća. I nemojte zaboraviti uzeti dovoljno tekućine: najbolja je voda, a odlični su i razni čajevi.
- Posebno se starijim osobama i kroničnim bolesnicima preporučuje cijepljenje protiv gripe, protiv covid-19 korona virusa i cijepljenje protiv pneumokoka.
- Redovito perite ruke. Brinite o sebi. Odvojite dovoljno vremena za umjerenu fizičku aktivnost, ali i za odmor – naročito za noćni san. Dovoljno odmora, pravilna prehrana i umjerenja fizička aktivnost pomažu u jačanju imunološkog obrambenog sustava organizma.
- Pridržavajte se savjeta vašeg obiteljskog liječnika. Česte infekcije mogu ostaviti trajne posljedice na sluznici dišnog sustava u obliku kronične upale. Ova je pak dobra podloga za razvoj virusa i bakterija, stoga svaku upalu dišnih puteva – pa i „najobičniju prehladu“ – shvatite ozbiljno. Kada imate kašalj ili temperaturu koji traju duže od 3 dana, obvezno se javite svom liječniku.

PJEVANJE BOŽANSKOG ČASOSLOVA

*Liturgija časova
službena je
molitva Crkve.
Svrha liturgije
časova je
posvetiti dan
i cjelokupno
čovjekovo
djelovanje.*

Piše:
Andrejka Srdoč Geraci

Postavlja se pitanje: zašto naše župne zajednice rijetko mole časoslov? Sigurno da za molitvu časoslova treba podučiti vjernike, ali nije nemoguća misija. Bi li molitva časoslova bila još jedna od neuspjelih inicijativa na koju se župljani ne bi odazvali? Lijepo bi bilo da naši molitveni sastanci započiju molitvom kojeg psalma.

Tko može moliti časoslov?

Oduvijek se ova molitva smatrala nečim što spada samo na svećenike, redovnike i redovnice jer po svojoj službi i načinu života mogu lakše obdržavati ovaj ritam svakodnevne molitve. Međutim, dokumenti Drugog vatikanskog sabora promiču molitvu časoslova i među laicima i laičkim udrugama, te pozivaju duhovne pastire da mole barem Večernju nedjeljom i većim blagdanima (SC 100). Potiču se i obitelji, kao „kućne Crkve“, ne samo da mole zajedno, već – u granicama svojih mogućnosti – da slave poneki dio liturgije časova i na taj se način što tješnje uključe u „moleću Crkvu“ (Opća uredba liturgije časova br.27).

Podrijetlo časoslova

Molitva časoslova židovskog je podrijetla, naime pobožni Židovi molili su psalme ujutro, poslije podne i uvečer. I Isus je s apostolima molio psalme. Najpoznatija takva molitva izrečena je na križu, iz Psalm 22: „Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio?“ Prva Crkva nastavlja moliti psalme i svakog dana se okupljala na jutarnje i večernje pohvale. Kasnije je ovaj običaj u samostanima prerastao u molitvu sedam ili osam puta dnevno, prema riječima svetoga Pavla: „Bez prestanka se molite!“ (1 Sol 5, 17)

Svrha molitve časoslova

Svrha je liturgije časova posvetiti dan i cjelokupno čovjekovo djelovanje. Crkva je 150 biblijskih psalama rasporedila tako da je nastao krug molitve. Trenutno ovi psalmi tvore četverotjedni Psaltir (zbir svih psalama). U toku ta četiri tjedna svaki se psalam barem jednom izmoli (ako se mole svi „časovi“ u danu).

Struktura molitve časoslova u jednom danu

Satovi molitve	Naziv molitve	Preporuke kad se može moliti
3:00 - 6:00	Služba čitanja	može se moliti u bilo koje dana
6:00 - 9:00	Jutarnja	7:00 ili 8:00
9:00 - 12:00	Treći čas	9:00
12:00 - 15:00	Šesti čas	12:00
15:00 - 18:00	Deveti čas	15:00
18:00 - 21:00	Večernja	17:00 - 19:00 – prije večere
21:00 - 3:00	Povečerje	prije spavanja

Struktura molitve Jutarnje i Večernje

Dvostruki stožer svakodnevnog oficija čine Jutarnja i Večernja molitva. Žuto obojeni nazivi se preporučuju pjevati.

JUTARNJA	VEČERNJA
Pozivnik ili Uvodni zaziv	Uvodni zaziv ili Svjetlospjev
Himan	Himan
Psalmodija	Psalmodija
Antifona 1 + Psalam	Antifona 1 + Psalam
Antifona 2 + Hvalospjev	Antifona 2 + Psalam
Antifona 3 + Psalam	Antifona 3 + Hvalospjev
Čitanje	Čitanje
Otpjev	Otpjev
Evandeoski hvalospjev	Evandeoski hvalospjev
Antifona + <i>Blagoslovljen</i>	Antifona + <i>Veliča</i>
Molbenica	Prošnje
Očenaš	Očenaš
Molitva	Molitva
Zaključak	Zaključak

Pjevanje časoslova

Dolikuje spomenuti da se pjevaju barem neki dijelovi božanskog časoslova, u prvom redu glavni časovi: Jutarnja i Večernja (barem nedjeljom i blagdanom). „Uz pravila koja ostaju na snazi za one koji su vezani na kor ili imaju posebne povlastice, može se primijeniti načelo postupne, sve veće svečanosti time da se radije pjevaju oni dijelovi kojima to po njihovoj naravi više odgovara da se pjevaju, kao dijalozi (uvodni zazivi, otpjev), himni, versi i kantici (hvalospjevi), a ostalo se recitira. (Musicam sacram br. 37. i 38.)

Gdje i kako moliti časoslov

Molitvu časoslova možemo moliti iz službenih knjiga, odobrenih od biskupske konferencije ili na mreži preko raznih aplikacija ili katoličkih portala. Tko nema prakse u molitvi časoslova, bilo bi dobro da se u početku uključi u neku župnu ili samostansku zajednicu. Ako netko želi početi sam moliti časoslov, preporučujem da počne od molitve Povečerja koja sama po sebi ima jednostavniju strukturu.

Nadbiskupijska škola za crkvenu glazbu nudi formaciju i tečajeve iz liturgike i formira crkvene glazbenike za izvođenje psalama.

Nebo mogućnosti

Tebi koji tražiš smisao želim reći da te Isus razumije i da će ti pokazati kojim ti je putom koračati.

Kreni, nemoj ostati u sobi pod pokrivačem čekajući da prođe bezimni osjećaj i da Bog sam odluči što će s tobom. Ne, neće on odlučiti niti napraviti išta bez dogovora. Zašto, ako on sve to može urediti savršeno?

Piše: Daria Ljevar

Ti koji se nalaziš u području svoje sudbine, napravi korak prema području svoje slobode! Zna Bog da je to teško, da si se možda rodio na neugodnom mjestu, da su ti roditelji ovakvi ili onakvi, da ne možeš sada sve što poželiš, ali nemaš razloga žaliti se. Pravo, istina, imaš, no ponekad se treba čuvati imanja prava. Bog svakako neće ulaziti u prostor tvoga prava dok mu ne otvoriš vrata kako je rekao Papa: "Ne bojte se, širom otvorite vrata Krisu!" Kažeš da želiš osjećati pripadnost? Nema ljepše i sigurnije spoznaje od one da pripadaš Bogu koji je velik i da je u tome tvoja vrijednost. Nije prevelika mudrost, ali moraš pokrenuti barem svoju fizikaliju. Ja sam ti tu, drugi su tu i pomoći će, ali bez tebe ne ide. Bog je tebi dao tebe da bi se ponosio tobom, on se želi ponositi tobom i pokazati te svijetu, a ti ostaješ u sobi pod pokrivačem i još kukaš kako ne vidiš smisao?! Hej, probudi se ti što spavaš, ustani i zasvijetlit će ti Krist! Područje svoje slobode možeš oblikovati kako god želiš. Olučiš li oblikovati ga s Isusom, shvatit ćeš da se on bori za tvoj život i da imaš više smisla nego što si tražio. Imaš zvjezdano nebo mogućnosti i vrijeme nije izgubljeno sve dok si u potrazi za njim.

Blago tebi ako vidiš da nešto nije kako treba i ne okreneš glavu misleći da te se ne tiče, već pokušavaš na nebu mogućnosti pronaći način za promjenu. Kralj David pjeva o tome kako je dobro i milo kao braća zajedno živjeti, pa kako živiš? Kao brat i sestra ili kao prolaznik koji mahne rukom misleći kako će netko drugi pomoći. Isus računa na tebe isto kao i na mene, ako se mi ne odazovemo, kako očekivati od drugoga isto.

Pitaš se, vjerujem, zašto izgleda kao da samo ti vidiš onoga tko ostane u sobi pokriven po glavi. Vidi i Bog i blagoslovit će svaki tvoj trud oko bližnjega, samo se sjeti da sve ima svoje vrijeme pod nebom! Ako si umoran predahni, a ako ne znaš što bi činio, ovo je tvoje vrijeme pod nebom! Sjeti se prijatelju da "... mi nismo od onih koji otpadaju, sebi na propast, nego od onih koji vjeruju na spas duše."

SNIJEŽI SNIJEŽAK...

Geografski smještaj Gorskog kotara omogućava mu kontinentalnu klimu s obiljem snijega, ali snježne zime nisu što su nekoć bile...

Piše: Karmen Delač-Petković

Kad god netko veselo uslikne: "Pada snijeg!" ja se sjetim pjesme Prši sniježak danas gotovo zaboravljenog književnika Josipa Milakovića. Ova me ljupka pjesma još uvijek podsjeća na odrastanje kod bake i djeda u Gorskom kotaru i na snježne zime:

(...)Prši sniježak pahuljama / B'jeleć krove kolibama. / Napala ga sila tušta. / A na zemlju noć se spušta. / Nigdje glasa, čuha nema. / Sve već spava, sve već drijema. (...)

Svi naši veliki pjesnici pisali su o snijegu: Matoš, Cesarić, Tadijanović, Krleža, Goran... A nije ni čudno jer sav svijet pod snijegom drugačije izgleda, sve je nekako spokojno, tiho i mirno. Zato i meni, kao i tolikima drugima, najprije u sjećanje dođu idilične zimske slike i sanjkanje s djedom.

Ali nije snijeg samo ljepota, kakvom ga djeca doživljavaju. Snijeg je, kao redovan dio života, često bio i poveća muka. Jer, snijeg su i promočene cipele i smrznuti prsti i 30 m ogrijevnog drva i svakodnevno "lopatanje" i prekid prometa i zatvorene trgovine... I sve to kad su zime "normalne".

Ali posljednja dva desetljeća svi se žale na čudne, tople, kišne i "prekopne" zime. Ili, opet, na previše vjetra, snijega i leda. I svi vjerujemo da je klima nenađano podivljala. A nije baš tako. Sjećam se kako sam kao studentica, jedne tople jeseni, došla k baki u niskim cipelicama. Preko noći je pao prvi snijeg, 80 cm snijega. A na povratku se trebalo probiti kroz dva kilometra smetova, nizbrdo do željezničke stanice. Kad sam se požalila ocu, on mi je ispričao kako su jedne jeseni morali prekinuti oranje zbog mećave i vratiti se po plug zaprežnim saonama. Znači, rani ili kasni snijeg nije ništa neobično, odstupanja je bilo uvijek.

Iščitavajući školske spomenice goranskih osnovnih i srednjih škola, naišla sam i na dokaze – podatke o nevremenu koje su marljivi učitelji također zapisali, osobito kad bi zbog toga morali prekinuti nastavu. Tridesetih godina 20. st. jedan je učitelj Pučke škole u Skradu zaprepašteno pisao kako je zima bila toliko blaga da su za Božić naokolo letjeli leptiri, a već se sljedeće godine žalio na visok snijeg koji je zapao u ranu jesen i zadržao se do svibnja. Pa i sam se Dragutin Hirc u svojoj znamenitoj knjizi "Gorski kotar" prisjeća snijega koji je 12. svibnja zatrpao okolicu Broda na Kupi. Njegov prijatelj šumar i slikar Vaclav Anderle popratio je taj događaj ilustracijom koju ovdje donosimo.

Sjećam se kako sam jednom pitala baku kada je najkasnije pao snijeg. Baka je imala spreman odgovor: "Na samo Petrovo!" "I kako je to izgledalo?!" "Sav se otopio drugoga dana. Veće blato u životu nisam vidjela!" Odgovor se, naravno, odnosio na doba prije upotrebe asfalta, kad zemljani putovi nisu mogli brzo upiti tako veliku količinu vode.

I sama sam, pred pedesetak godina, svjedočila sličnoj pojavi, samo se ovaj put radilo o tuči. Početkom ljeta pala je na selo sitna, ali žestoka tuča. Za samo desetak minuta selo je bilo prekiveno dvadesetcentimetarskim bijelim pokrivačem. Mi, djeca, poludjeli smo od radosti: snijeg usred ljeta, to se ne vidi svaki dan! Svi smo otrčali na tavan po saonice i krenuli se sanjkati po svim seoskim nizbrdicama. Međutim, nisam upamtila radost tog sanjkanja. Umjesto toga u sjećanje mi se zauvijek utisnulo skamenjeno djedovo lice dok je gledao kako tuča zasipa selo i kako nestaje čitav urod: voće, povrće, žitarice... Sve, baš sve oko čega se od jeseni mučio, sve je u hipu nestalo. Da se ljutio, da je nešto rekao, možda bi mu bilo lakše. Ali on je samo gledao kroz prozor, beskrajno tužan...

Led je, u pravilu, pričinjao mnogo više štete nego snijeg. Mnogi su toga postali svjesni tek u novije vrijeme kada je u veljači 2014. ledolom poharao čitav Gorski kotar do apokaliptičnih razmjera. Stabla su pucala pod debelim naslagama leda pa se računa da je uništeno 3,5 mil. m³ drvene mase. Stradale su i šumske životinje. Oko 90 % goranskih kućanstava ostalo je bez struje i pretrpjelo različita oštećenja. Koliko god strašne bile posljedice, još je strašnija činjenica da ledolom pogađa Gorski kotar otprilike jednom u svakih dvadesetak godina, pa je zabilježen i na fotografijama delničke zime od pred stotinjak godina. Te su ekstremne vremenske prilike zabilježene i onodobnim razglednicama od kojih nekoliko ovdje donosimo.

O težini leda osvjedočila sam se, kao srednjoškolka, kad me jedne zimske večeri zasuo mokar snijeg. Nikako nisam mogla shvatiti zašto mi je kišobran sve teži i teži. Pripisala sam to umoru, a tek sam pred kućom shvatila da se snijeg nahvatao na kišobran i smrznuo. I tako sam nad sobom nosila ledenu kupolu debelu gotovo 10 centimetara...

U mojoj se obitelji, možda, više razgovaralo o snijegu i drugim vremenskim pojavama zato što je baka bila – kako se to tada zvalo – motritelj Hidrometeorološkog zavoda s Griča. Na vrtu smo imali "mjernu stanicu" što je, u naravi, bio samo jedan drveni stup s kišomjerom. Kao malenu uvijek me oćaravalo kako baka otapa snijeg, a onda vodu pretače u menzuru i bilježi, prema pisanim uputama, količinu padalina u malu smeđu knjižicu s uskim rubričicama. Je li bilo naoblake, magle, mraza, inja, poledice, vjetra, grmljavine... I svakoga dana tako. A onda bi, na kraju mjeseca, knjižicu poštom slala u Zagreb, a oni bi joj odgovorili sitnom novčanom naknadom. Radila je to desetljećima, sve do duboke starosti. Baka je tako svojoj sažvljenosti s prirodom i vremenom, dodala još i "znanstvenu" notu. Uvijek mi je rado pripovijedala zanimljivosti o vremenu, nikad ne propuštajući da mi pokaže nešto novo: "Gledaj, gledaj, dvostruka duga, jesi li to ikad vidjela?!"

I, tako, snijeg redovno dolazi i odlazi, a život prolazi. Moje dobre bake nema već dvadeset i pet godina, a ja je još uvijek vidim kako stoji na kućnom pragu, briše ruke pregačom i, podižući lice prema nebu, glasno razmišlja: "Mmm, miriše na snijeg..."

Delnički željeznički kolodvor pod snijegom, 1936.

Skijanje u samom središtu Delnica 1938.

Snijeg u centru Delnica 1941. g.

Snijeg u G. kotaru, kako ga je narisao V. Anderle

Nekadašnji suradnik Zvona i svojevrsna riječka enciklopedija Maks Peč

DUGOVJEČNI SVJEDOK POVIJESTI

Maks Peč bio je jedan od najosebujnijih ljudi koje sam upoznao, ali ne samo zbog vitalnosti i bistrog pamćenja koje je iskazivao u poznim godinama već i stoga što je bio iznimno svestran i duhovit sugovornik. Neka od njegovih sjećanja zabilježio sam rukom, ali i videozapisom.

Piše: Goran Moravček

Jedno od najdramatičnijih razdoblja novije riječke povijesti završeno je 18. siječnja 1921. godine kada je Gabriele D'Annunzio napustio Rijeku (Fiume). S grupom dobrovoljaca, "komandant" i "princ od Snježnika", kako se nazivao, D'Annunzio je 12. rujna 1919. stigao na obale Kvarnera utirući put aneksiji Rijeke Mussolinijevoj Italiji 1924. godine. Nakon njenog poraza u rujnu 1943. godine, Rijeku i Sušaku su zauzele njemačke vojne snage. U potonji partizanske su jedinice ušle 21. travnja, a 3. svibnja 1945. partizani preuzimaju vlast i u Rijeci/Fiume. Mnogim od tih zbivanja svjedočio je ing. Maksimilijan Maks Peč (1914. – 2016.), nekadašnji suradnik Zvona. Počevši od 28. siječnja 2011., u više sam navrata razgovarao s njime, između ostalog, o svećeniku Martinu Bubnju kojega su smaknuli komunistički aktivisti u Kostreni u proljeće 1945., o paljenju (1944.) i rušenju velike riječke sinagoge (1948.), o njegovu rođaku sv. Leopoldu Bogdanu Mandiću te o mnogim drugim temama. Ing. Maks Peč bio je jedan od najosebujnijih ljudi koje sam upoznao, ali ne samo zbog vitalnosti i bistra pamćenja koje je iskazivao i u poznim godinama već i stoga što je bio iznimno svestran i

duhovit sugovornik. Neka od njegovih sjećanja zabilježio sam rukom, ali i videozapisom.

ROĐAK SV. LEOPOLDA MANDIĆA

Nakon završene susačke gimnazije Maks Peč odlazi u Zagreb na studij građevinarstva koji završava s uspjehom. Do početka Drugoga svjetskog rata namještenik je u službama Grada Sušaka s raznim zaduženjima u građevinarstvu. Povjerena mu je izgradnja ili popravak brojnih mostova na području Hrvatskog primorja i Istre. Bio je pomoćnik ministra za obnovu u ratu porušene riječke luke. Umirovljen je nakon 47 godina službe. Predavao je na Građevinskoj školi, bio sudski vještak, savjetnik pri gradnji Krčkog mosta, a sudjelovao je u i početcima gradnje autoceste Rijeka – Zagreb. Preminuo je u Rijeci na svoj rođendan 13. siječnja 2016. u 102. godini života.

Maksov otac Theodor Potsch, rodom Austrijanac, bio je na galicijskom frontu poginuli časnik austro-ugarske vojske. Majka Genoveva bila je podrijetlom iz Boke, iz kapetanske i brodovlasničke obitelji sv. Bogdana Leopolda Mandića, koji je bio rođeni brat Maksove

bake. Ona je bila sedmo, a budući svetac Leopold Mandić jedanaesto od ukupno trinaestoro djece.

Sv. Leopold Bogdan Mandić (1866. – 1942.) bio je povezan s Kapucinskim samostanom na Žabici. U Rijeci je boravio kratko, svega 28 dana tijekom 1923. godine – od 16. listopada do 11. studenoga – kao hrvatski ispovjednik u gradu pod talijanskom vlašću. Bogdan Mandić pohađao je sjemenište u talijanskim Udinama. Za svećenika bio je zaređen 20. rujna 1890., a djelovao je uglavnom u Padovi, od 1918. do smrti. Papa Pavao VI. proglašava ga blaženim 1976. godine, a 1983. papa Ivan Pavao II. uzdiže ga na čast svetosti.

Neki svetčevi osobni predmeti pripali su nasljedstvom Maksu Peču te ih je on poklonio riječkim kapucinima nadajući se da će biti izloženi javnosti. Na žalost, do današnjeg dana to se nije dogodilo.

SVJEDOK D'ANNUNZIJEVE RIJEČKE AVANTURE

O razdoblju D'Annunzijeve vladavine u Rijeci kratko smo razgovarali, jer je 20-ih go-

dina prošlog stoljeća Peč bio tek dječak. Pa ipak, njegova su sjećanja dragocjena jer je 2011. godine bio posljednji živi svjedok D'Annunzijeve riječke avanture.

“S prozora stana promatrao sam paljenje jedrenjaka u Mrtvom kanalu koji su pripadali našim ljudima. (...) Jauk i plač naših ljudi, naših otočana još mi zuji u ušima. Mrtvi kanal bio je tada ploveća tržnica, a naši su ljudi na jedrenjacima prodavali ulje, vino, drvo, Talijani pak južno voće. (...) Kanal je bio plovani, a kod današnjeg velikoga Matkovićevega spomenika zimovali su bijeli putnički brodovi. Dalje od njih prekoceanski brodovi krcali su drvo za Alžir, Maroko, Tunis i Francusku.”

Koliko je Maks Peč (ne) pouzdan kao svjedok vremena? Treba svakako uzeti u obzir njegovu dob. Bio je, kako sam kaže, “mulac” u doba D'Annunzijeve vladavine, a svoja sjećanja na te dane i događaje kazivao mi je u koncem siječnja 2011. godine, odnosno nakon više od devet desetljeća. Međutim, sve čega se ing. Peč sjećao, ili je mislio da se sjeća, a što sam dokumentirao videozapisom, zaista se dogodilo postavši dijelom kolektivnog pamćenja njegove generacije i može se potvrditi iz drugih izvora.

Paljenje hrvatskih brodica u Mrtvom kanalu kao i drugi događaji u Rijeci, obilježeni nasiljem što su ih izveli D'Annunzijevi legionari, bili su posljedica zbivanja u Splitu 11. srpnja 1920., a povodom obilježavanja rođendana kralja Petra I. Karađorđevića. Pri tom je došlo do sukoba hrvatskog stanovništva s mornarima talijanskog vojnog broda “Puglia”. U sukobu je među ostalim poginuo zapovjednik broda Tommaso Gulli.

Idućih dana pokrenut je niz osvetničkih akcija od Splita, preko Rijeke, sve do Trsta gdje su talijanski fašisti zapalili slovenski Narodni dom. U riječkoj “kristalnoj noći”, osim paljenja jedrenjaka u vlasništvu Hrvata, stradale su 12. srpnja 1920. hrvatske trgovine i obrtničke radnje, a nije bila pošteđena ni kapucinska tiskara “Miriam”. Na okupiranom Sušaku talijanski su

karabinjeri pod lažnim optužbama uhitili narednoga dana trsatskog plovana Andriju Račkog, utamničili ga, osudili, a potom protjerali sa Sušaka u njegove rodne Fužine.

D'Annunzio je mostove dao srušiti tijekom “Krvavog Božića” 1920. godine (tal. Natale di sangue), tzv. Pet riječkih dana (tal. Cinque giornate di Fiume). Nazivi su to rata za Rijeku/Fiume koji je trajao od 24. do 29. prosinca 1920. godine između D'Annunzijeve snage i regularne talijanske vojske, a nakon potpisivanja Rapallskih ugovora. U pismenom svjedočanstvu, koje je poslao književniku Nedjeljku Fabriju 2002. godine, ing. Maks Peč kazao je sljedeće: “Dana 24. prosinca 1920. godine nalazio sam se s majkom kod Hotela Kontinental na Sušaku kada su arditii digli u zrak glavni kolni most na Rječini. Sakrili smo se s ostalim građanima u jednu vežu, a onda je nastala druga detonacija. Bio je to željezni željeznički most na Školjčiću. Istu sudbinu doživjeli su svi mostovi, tada pokretni za razliku od današnjih.”

VELIKA RIJEČKA SINAGOGA SRUŠENA U DOBA “NARODNE VLASTI”

Neposredno iza Dugoga svjetskog rata, dok je religija bila “opijum za narod”, srušene su sa zemljom mnoge crkve i kapele, ali i Velika riječka sinagoga. Nalazila se na uglu današnjih ulica Pomerio i Ciottine, a bila je otvorena 1903. godine. Temeljito su je opljačkali i zapalili njemački nacisti koncem siječnja 1944., ali tada nije srušena. Svjedok i toga događaja bio je Maks Peč koji mi je iznio svoja sjećanja 2012. godine:

„Jedan dan došla su dva kamiona s njemačkim vojnicima. Ja sam to promatrao iz stana moje tete, sestre moga očuha, koja je stanovala dvije kuće do sinagoge u tadašnjoj Via Pomerio 28. Gledali smo kradomice što se zbiva, skriveni iza ‘škura’.”

Vojnici su iz sinagoge iznosili drvene sanduke. Peč je pretpostavio da su u sanducima bile dragocjenosti imućnijih pripadnika riječke židovske zajednice. Nakon dva dana njemački vojnici ispraznili su sinagogu i otišli, zapalivši je prethodno. Izgorio je dio krova. Međutim, kako se bio prisjetio, snažna kiša zaustavila je požar koji je zahvatio krov, ali ne i zidove građevine. Tri godine iza Drugoga svjetskog rata, koncem 1948., ostatci sinagoge posve su uklo-njeni u doba “narodne vlasti”.

“Pročelje i kupola bili su neoštećeni, a unutrašnjost čitava. Ja sam 1948. godine bio šef inspektorata kad je me zvao gradonačelnik Rijeke i rekao mi da prema odluci Komiteta treba sinagogu srušiti. Ja, koji nisam pripadao nikakvoj političkoj struji, rekao sam pomalo u strahu da ćemo naći poduzeće koje će obaviti posao” – ispričao mi je Maks Peč.

Kao i u slučaju crkve Presvetog Otkupitelja na Mlaci, koja je tobože smetala gradnji nove prometnice, tako su komunističke vlasti odlučile da se ne isplati obnavljati Veliku riječku sinagogu, jer je procjena potpune obnove zgrade iznosila oko 9 milijuna lira. Savez jevrejskih veroispovednih opština iz Beograda, u ulozi pravnog slijednika, u kolovozu 1948. godine prodao je oštećenu Veliku sinagogu tadašnjem Kotarskom narodnom odboru Rijeke – kao građevinski materijal! Na tome je mjestu kasnije niknula stambena višekatnica.

U Rijeci je tijekom povijesti postojalo 13 sinagoga koje su uglavnom bile uređene u unajmljenim prostorima kuća i stanova.

Mala ortodokсна sinagoga u Ulici Ivana Filipovića, sagrađena 1932. godine, jedina je izvorno građena sinagoga danas u Hrvatskoj koja još uvijek služi obredima.

Obnovljena je 2008. godine i zaštićena kao kulturno dobro.

Židovi se prvi put spominju u Rijeci 1436. godine. Bili su uglavnom trgovci koji su živjeli su na području Ziecha ili Zudecca, odnosno Giudecca u Starom gradu, a ono se nalazilo otprilike na zapadnom dijelu današnjeg Klobučarićevog trga, na mjestu škole „Nikola Tesla“.

Najstariji židovski doseljenici, tzv. Marchigiani, stigli su iz talijanske pokrajine Marche.

Nakon izгона u 15. stoljeću u Rijeku dolaze i španjolski Židovi, a oni iz Austrije, Italije i Trsta doseljavaju se između 1835. i 1850. U vrijeme ugarske vladavine (1868. – 1918.)

veći je priljev mađarskih Židova, službenika i činovnika.

Uvođenjem rasnih zakona Židovi napuštaju Rijeku nakon 1933. i počinju iseljavanje u Sjedinjene Države, Englesku i Palestinu. U Riječkoj provinciji popisano je 1938. godine

1783 Židova, a nakon što je talijanska vojska okupirala Sušak u travnju 1941., ondje su bila popisana samo 92 sušačka Židova.

Božićna konferencija Caritasa i karitativnih ustanova Riječke nadbiskupije

Više od 3000 potrebitih primilo je pomoć karitativnih ustanova

Više od tri tisuće osoba tijekom 2022. godine pronašlo je odgovor na svoje potrebe u 5 karitativnih ustanova Riječke nadbiskupije. Broj potrebitih nažalost puno je veći jer iza korisnika programa često stoje višečlane obitelji. Pomoć i skrb pružena je siromašnim obiteljima, izbjeglicama, žrtvama nasilja, bolesnima, nemoćnima, umirućima, beskućnicima i drugim osobama u potrebi.

Caritas nadbiskupije Rijeka 16. prosinca održao je redovnu konferenciju za novinare na kojoj su predstavnici nadbiskupijskih karitativnih ustanova izložili najvažnije aktivnosti u 2022. godini. Uz Caritas, u Riječkoj nadbiskupiji karitativno djeluju Dom za žene i djecu – žrtve obiteljskog nasilja „Sveta Ana“, Prihvatilište za beskućnike „Ruže sv. Franje“, Socijalna samoposluga „Kruh sv. Elizabete“, Hospicij „Marija Krucifiksa Kozulic“ te Udruga „Depaul Hrvatska“.

Caritas za studente, samohrane majke, obitelji i Ukrajinke

Rat u Ukrajini obilježio je 2022. godinu u Caritasu, rekla je s. M. Faustina Kovačević, ravnateljica Caritasa Riječke nadbiskupije. Velik broj izbjeglica potražio je utočište u Riječkoj nadbiskupiji i to putem Caritasa koji se brine ili pruža neku vrstu pomoći za 181 obitelj iz Ukrajine. Riječka nadbiskupija otvorila je vrata svojih praznih župnih kuća u koje su većinom smještene majke s djecom te je do sada smješteno tridesetak izbjeglica. Osim osnovne materijalne pomoći Caritas je pružao pomoć i u pronalaženju posla, pomoć oko upisa djece u vrtić i školu te organizirao tečaj za učenje jezika jer se jezik pokazao najvećom barijerom za zapošljavanje. Također, poslana je i materijalna pomoć u hrani i ostalim potrepštinama koja je bila prikupljena u župama nadbiskupije, a u božićnom vremenu organizirani su posebni događaji i susreti.

Caritas je ove godine pokrenuo program stipendiranja učenika i studenta slabijeg imovinskog stanja. Za ovu školsku i akademsku godinu podijeljeno je 20 stipendija u vrijednosti od 160 000,00 kn. „Ova godina je teška, cijene su porasle, osobito cijene najamnina, imamo jako puno samohranih majki s djecom. Svaka pomoć je dobrodošla“, rekla je s. M. Faustina Kovačević te dodala da se Caritas Riječke nadbiskupije redovito brine za 2 000 korisnika.

Caritasov dom „Sv. Ana“

Tijekom 2022. godine u Caritasovu domu za žrtve nasilja u obitelji „Sv. Ana“ bilo je smješteno 75 korisnika, od kojih je 27 žena i 48 djece. U okviru ustanove djeluje i Savjetovalište u kojem su tijekom godine pružane usluge savjetovanja te održavani susreti očeva i djece koja su smještena u Domu. To je jedan od prvih i najveći dom za žrtve nasilja u Republici Hrvatskoj, podsjetila je ravnateljica Željka Frković.

Povećan broj beskućnika

U karitativan rad s beskućnicima na području Riječke nadbiskupije uključeni su Prihvatilište „Ruže sv. Franje“, Udruga „Depaul Hrvatska“ te Socijalna samoposluga „Kruh sv. Elizabete“.

Udruga „Depaul Hrvatska“ je tijekom 2022. godine pomogla više od 250 beskućnika i osoba u riziku od beskućništva te bilježe znatan porast u broju osoba koje su potražile pomoć u toj Udruzi. U vanjskom radu, na ulicama grada pružili su 1 400 usluga. Također, tijekom godine bavili su se društvenim poduzetništvom, provode programe poput proizvodnje kockica prepečenog kruha „Kruh sv. Vinka“.

Iz Prihvatilišta „Ruže sv. Franje“ navode da uz niske temperature očekuju povećanje broja korisnika. Trenutno ondje boravi 11 korisnika. Raspoložu sa 12 mjesta za muškarce i 2 mjesta za žene. Tijekom 2022. zbrinuli su 34 korisnika. U godini na izmaku proslavili su petnaestu godišnjicu osnutka i tim povodom uveli su nove aktivnosti u svoje djelovanje.

U Socijalnoj samoposluzi „Kruh sv. Elizabete“ tijekom 2022. godine namirnice je potražilo 578 osoba. No realna brojka potrebitih puno je veća. „Brojku možemo pomnožiti s još tri ili četiri člana, to su mnogobrojne obitelji kojima pomažemo“, rekla je Nela Puljić, članica Povjerenstva Socijalne samoposluge „Kruh sv. Elizabete“.

Kraj godine Socijalna samoposluga dočekuje u znaku promjene, upućuju molbu za pomoć pri pronalasku novog skladišnog prostora Socijalne samoposluge. Naime, Socijalna samoposluga ostaje bez skladišnog prostora na riječkoj Žabici. „Dobili smo naputak iz Grada da moramo napustiti prostor, Grad nam je do sada doista izlazio ususret. Moramo barem skloniti stvari dok ne nađemo prostor za djelovanje“, rekla je Nela Puljić.

Hospicij osniva Centar za žalovanje

Ravnateljica hospicija s. Leopolda Ivković najavila je pokretanje hvalevrijednog projekta, osniva se Centar za žalovanje u kojem će se pomoć pružiti obitelji i bližnjima umirućih. „Centar će sačinjavati stručni djelatnici: psihijatar, psihoterapeut, duhovnik i volonteri za pružanje pomoći obiteljima oboljelih, za vrijeme bolesti i nakon preminuća bližnjih“, najavila je s. Leopolda Ivković.

Nina Benedikta Kopic

Nadbiskup Uzinić na Badnjak ručao s migrantima

U ovim ljudima primjećujemo Isusa koji dolazi i oni su potrebni naše pomoći. Isus je bio malo dijete i da mu netko nije pomogao, sigurno ne bi preživio. I ovi ljudi su na putu i u tom smislu su u potrebi, poput male djece. Ako im nitko ne pruži ruku i ne pomogne, možda neće preživjeti, rekao je riječki nadbiskup Mate Uzinić na Badnjak, 24. prosinca, čekajući upravo s tim ljudima koji su na putu u bolju budućnost, u redu za porciju ručka koji su s ljubavlju pripremili volonteri Tranzitnog punkta u Rijeci.

Uz nadbiskupa, s migrantima su obrok podijelili i generalni vikar Riječke nadbisku-

pije Mario Tomljanović, ljudi dobroga srca koji svoje vrijeme svakodnevno izdvajaju za volontiranje na ovom punktu, ali i potrebiti grada Rijeke koji također dolaze ovdje po pomoć.

Volonterka Isusovačke službe za izbjeglice (JRS) Emi-na Hosić skuhala je tradicionalno afganistansko jelo *pulau* koje ih je, kako su neki kazali, vratilo okusom u dom roditeljima. Ovo je jedan od načina da pomažuci njima – pomažemo samom Isusu. S druge strane želimo posvjedočiti da je Isus onaj koji nas voli i da smo, ako smo Isusovi, takvi kakvi smo zato jer njemu pripadamo, poručio je nadbiskup.

Nadbiskup u kuhinji Crvenog križa

Činiti dobro je ono što nas povezuje

Humanitarni projekt "Danas...za vas...!" riječkog Crvenog križa ugostio je 21. prosinca nadbiskupa Matu Uzinića, 4 svećenika te jednu časnu sestru i vjeroučiteljicu, koji su pomogli u pripremanju obroka za korisnike. Nadbiskup je ovim sudjelovanjem uputio zahvalu Crvenom križu, djelatnicima i volonterima, za dobro koje čine te pozvao na zajedništvo svih humanitarnih i karitativnih ustanova posebno istaknuvši poveznicu Crvenog križa koji je civilna organizacija i Caritas koji je ustanova Katoličke Crkve. „Poslani smo istim ljudima i međusobno se nadopunjujemo. Svi smo pozvani činiti dobro i dobro nema neki drugi predznak u smislu podjela nego je ono što nas povezuje.“

Organizator projekta Damjan Miletić objasnio je da pozivanjem poznatih osoba da pomažu u pučkoj kuhinji želi senzibilizirati javnost i potaknuti građane na pomoć osobama u potrebi. „Želimo poslati poruku javnosti, građanima, tvrtkama, obrtnicima da i oni pomognu djelatnosti Crvenog križa kako bi danas bilo što manje gladnih, a što više sretnih ljudi“, rekao je.

U dosadašnja tri izdanja projekta "Danas...za vas...!", u Domu Crvenog križa na Pećinama u pripremi obroka sudjelovali su riječki gra-

donačelnik u društvu medijskih zvijezda, nakon toga i poznata sportska imena, a u studenom glazbenici. U prosincu ja tako došao red na riječkog nadbiskupa, a pomogli su mu i svećenici Zlatko Čibarić, Ivan Milardović, Marijan Žderić i Marko Šarić te vjeroučiteljica Marta Zoretić i sestra Kristina Tunić iz Družbe sestara Presvetog Srca Isusova.

Šef pučke kuhinje Nenad Posavec istaknuo je kako kuhinja Crvenog križa dnevno pripremi i distribuira više od 1000 obroka. „Imamo publiku koja je osjetljiva, to su uglavnom djeca i starije osobe, a od nedavno pripremamo i 200 obroka za migrante u tranzitu kroz Rijeku.“

Mise u Istražnom zatvoru u Rijeci i Domu za starije osobe Kantrida

Uoči svetkovine Božića, 21. prosinca, riječki nadbiskup Mate Uzinić slavio je misu za zatvorenike i osoblje u Istražnom zatvoru u Rijeci, uz koncelebraciju zatvorske kapelana Vjekoslava Đapića. Svima je na kraju mise zaželio sretan i blagoslovljen blagdan Rođenja Gospodinova i nakon mise održao susret s upraviteljem riječkog Istražnog zatvora Nikolom Rupčićem.

Na samu svetkovinu Božića, pohodio je Dom za starije osobe Kantrida u kojemu je slavio misu u zajedništvu sa župnikom Župe sv. Antuna Padovanskog, na čijem teritoriju se nalazi ovaj Dom, Vjekoslavom Kovačem i duhovnim asistentom Doma Pavom Đikom. Nakon euharistijskog slavlja nadbiskup Uzinić zadržao se u kratkom, ali vrlo ugodnom druženju s korisnicima te održao susret s ravnateljicom Snježanom Drašković i djelatnicima.

Nadbiskupu Mati uručeno priznanje Udruge za vjersku slobodu

Stvarajmo zajednicu ravnopravnih iako različitih

Povodom Svjetskog dana vjerske slobode, Udruga za vjersku slobodu u Republici Hrvatskoj 26. siječnja održala je svečanu sjednicu na kojoj je uručeno priznanje riječkom nadbiskupu Mati Uziniću koji je ujedno bio i glavni govornik na skupštini izlažući na temu „Sloboda vjere i nevjere u suvremenim krizama kolektivnih identiteta”. Nadbiskup je istaknuo kako ravnopravnost ne znači relativizam, citirajući papu Franju koji u enciklici *Fratelli tutti* jasno kaže: „Relativizam nije rješenje“ (206). „Biti braća i sestre, činiti zajednicu ravnopravnih iako različitih, ne znači relativiziranje istina u koje vjerujemo ili stavljanje raznih ponuda na istu razinu. Ne! Istine koje vjerujemo nama, kao i svima drugima njihove istine, jesu i trebaju ostati nadahnuće.“

Riječki je nadbiskup podsjetio kako Katolička Crkva baštini princip slobode vjerovanja, koji je izražen u deklaraciji „Dignitatis Humanae” usvojenoj na Drugom vatikanskom koncilu. Istaknuo je kako mu je ovo priznanje poticaj da pokuša koristiti svoju poziciju kako bi riječju, dijelom i osobnim primjerom stvorio ozračje u kojem se nitko neće osjećati ugroženim zbog svog identiteta i slobode koja mu pripada.

„Živimo u vremenu sve veće polarizacije koja proizlazi upravo iz krivog razumijevanja vlastite slobode, vjere, nevjere i slobode naših identiteta. Nažalost, i mi vjernici smo spremno prihvatili takvo stanje. Čak ga nerijetko i stvaramo te tako i sami doprinosimo toj polarizaciji. Drugi nam tako postaje bratom ili sestrom, bližnjim, samo ako isto misli, isto vjeruje, ili pak ima isti stil života”. Međutim, zajednica braće i sestara „nije zajednica u kojoj su jedni bolji od drugih, jedini ispravniji od drugih. To je zajednica ravnopravnih”.

„Bratstvo i sestrinstvo nije samo cilj, ono je sredstvo, put prema boljem svijetu i način da prevladamo ono što nas razdvaja, a da pritom svatko od nas ne izgubi svoj vlastiti identitet.”

Priznanje Udruge za vjersku slobodu uručeno je i Ivanu Zvonimiru Čičku, predsjedniku Hrvatskog helsinškog odbora za ljudska prava.

Izvor: IKA
Foto: HINA/IKA

Svijećnica -
Dan osoba Bogu posvećenog života

Nije dovoljno o Isusu samo govoriti, važno je zagrliti ga

Većina vaših redova je zapravo nastala iz želje da se posluži Krista u braći i sestrama pokraj nas koji su potrebiti i nastavlja to činiti u našoj riječkoj Crkvi.

Proslava Svijećnice – Dana osoba Bogu posvećenog života, 2. veljače, započela je svečanom Večernjom u dominikanskoj crkvi sv. Jeronima i blagoslovom svijećā, nakon čega se procesija uputila u katedralu sv. Vida u kojoj je misu predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić u zajedništvu s generalnim vikarom Mariom Tomljanovićem, povjerenikom za redovnice Riječke nadbiskupije Nikolom Uravićem i drugim svećenicima.

„Važno je ono što je Šimun učinio u trenutku u kojemu je otkrio svoje poslanje, u kojemu je prepoznao Isusa. On širi svoje ruke i prima Isusa u svoje ruke. Važno je da to otkrijemo, a mislim da Crkvi vi u tome pomažete, osobito vi koji ste svoj poziv pretvorili u vršenje one dimenzije koja je jako važna i koja je često možda stavljena sa strane, a to je briga za one među nama koji su slabi, siromašni, nemoćni. Većina vaših redova je zapravo nastala iz te želje da se posluži Krista u braći i sestrama pokraj nas koji su potrebiti i nastavlja to činiti u našoj riječkoj Crkvi i ja vam na tome zahvaljujem. Ali ono što je važno pri tom jest da on, Šimun, pokazuje da nije dovoljno o Isusu samo govoriti, nije ga dovoljno samo pokazati, nego je važno zagrliti ga, uzeti ga u ruke i važno je u svome životu stvoriti prostor za njega“, istaknuo je nadbiskup Uzinić.

Čestitajući okupljenima Dan osoba Bogu posvećenog života, zahvalio je posvećenim osobama na svemu što čine za riječku Crkvu. U propovijedi je aktualizirao evanđeoski ulomak (Lk 2, 22-40) u kontekstu poruke uz Dan posvećenog života kardinala João Braza de Aviza, prefekta Dikasterija za ustanove posvećenog života i družbe apostolskog života te poruke predsjednika Vijeća HBK za ustanove posvećenoga života i družbe apostolskoga života gospičko-senijskog biskupa Zdenka Križića i predsjednika Hrvatske redovničke konferencije Slavka Sliškočevića.

Zaključujući propovijed nadbiskup je progovorio o Duhu Svetom koji se tri puta spominje u evanđeoskom ulomku. On je bio nadahnuće Šimunu i Ani, a svaki red i oblik posvećenog života nastao je djelovanjem Duha Svetoga. On je bio poticaj utemeljiteljima redovničkih zajednica i on je taj koji treba nastaviti nadahnjivati vaše djelovanje i danas, rekao je propovjednik. Izdvojio je još jedan naglasak iz prefektove poruke u kojemu apostrofira Svetoga Oca koji kaže da je „poslanje kisik kršćanskog života: jača ga i pročišćava” (papa Franjo, Opća audijencija, 11. siječnja 2023.). „Da bismo živjeli to poslanje na Božji način kao posvećeni život, trebamo dah Duha, da opskrbljuje kisikom naše posvećenje, da raširi naš šator, da ne dopusti slabljenje ili nestanak želje da izlazimo i dođemo do drugih kako bi im navijestili evanđelje, da ponovno zapali u nama misijski žar. On je pravi protagonist toga poslanja i istodobno onaj koji održava svježinu naše vjere kako ne bi uvenula.“

Propovijed je zaključio svojevrsnim ispitom savjesti o osobnom odnosu prema Duhu Svetom. Istaknuo je da bez Duha Svetoga ni Šimun ne bi bio ono što je trebao biti, kao ni utemeljitelj zajednica. „Bez Duha Svetoga ni vi ne možete nastaviti svoje poslanje. Isto tako i Crkva, koja je rođena u Duhu Svetom, bez njega bi bila obična institucija koja bi životarila i ne bi vršila poslanje koje joj je Krist dao“, poručio je nadbiskup i pred okupljene stavio pitanja za promišljanje o osobnom odnosu prema Duhu Svetom i Isusu Kristu te svjedočenju onoga što oni poručuju. Nakon propovijedi redovnice i redovnici obnovili su svoja redovnička obećanja.

Primanje ravnatelja osnovnih i srednjih škola, predstojnika i pročelnika za školstvo

Želimo širiti nadu

U Velikoj dvorani Nadbiskupijskog ordinarijata u Rijeci u četvrtak 15. prosinca održan je predblagdanski prijem ravnatelja osnovnih i srednjih škola, predstojnika i pročelnika za školstvo Grada Rijeke i Primorsko-goranske županije s riječkim nadbiskupom Matom Uzinićem.

Uvodnu riječ uputila je predstojnica Katehetskog ureda Ksenija Rukavina Kovačević koja je izdvojila dva temeljna povoda održavanja susreta. Prvi, koji je šireg povijesnog okvira, a tiče se nešto više od tri desetljeća postojanja konfesionalnog katoličkog vjeronauka u hrvatskom školstvu, i drugi, svježijeg, aktualnijeg vremenskog okvira, koji se odnosi na upoznavanje s novim riječkim nadbiskupom i na zahvalu za višegodišnju suradnju Riječke nadbiskupije s ravnateljima škola. U ime svih vjeroučiteljica i vjeroučitelja Riječke nadbiskupije Predstojnica je izrazila veliku zahvalu ravnateljima za svu susretljivost, pomoć, suradnju i otvorenost u promociji statusa katoličkog vjeronauka u školi, kao i za sav njihov ljudski i stručni doprinos provođenju vjersko-odgojne socijalizacije djece i mladih u partnerskom dijalogu s vjeroučiteljima, roditeljima učenika koji upisuju katolički vjeronauk te crkvenim službenicima, svećenicima, od kojih su mnogi tijekom tri desetljeća vršili službu školskih vjeroučitelja.

Riječki nadbiskup se u prigodnom obraćanju osvrnuo na dosadašnje susrete s pojedinim ravnateljima škola u sklopu pastirskih vizitacija župa kazavši da se tijekom istih osjećao uvijek prihvaćenim. Parafrazirajući misli pape Franje iz knjige „O odgoju“, a u kontekstu uloge odgoja, odgojitelja i vjeronauka u školama,

kao razlog zbog kojega je prisutan isti u školi, istaknuo je nadu u novo čovječanstvo i mogućnost drugačijeg svijeta. „Želimo širiti nadu, mogućnost novog čovjeka. Mnoge ustanove žele obrazovanjem stvoriti vukove, a ne braću. Odgajaju za natjecanje i uspjeh na štetu drugih. Mnogi učenike potiču da budu 'broj jedan' u rezultatima, a ne u suosjećanju. Međutim, naše specifično kršćansko poslanje je doprinijeti odgoju koji će svjedočiti i ostvariti drugi način čovječnosti. To je ono što doista želim za naš vjeronauk i nadam se da on to pruža“, rekao je nadbiskup.

Prigodnu riječ uputila je i pročelnica Upravnog odjela za odgoj i obrazovanje Primorsko-goranske županije Edita Stilin koja je zahvalila riječkom nadbiskupu i predstojnici Katehetskog ureda na dosadašnjoj izvrsnoj suradnji. Riječi zahvale uputila je i svim ravnateljima na požrtvovnom radu u izazovnim vremenima, osobito u aktualnoj situaciji ratnih stradanja u Ukrajini zbog čega oko 200 učenika iz ove ratom zahvaćene zemlje trenutno pohađa osnovne i srednje škole Primorsko-

goranske županije, u čemu im pomaže kroz različite vidove pomoći i Riječka nadbiskupija.

Voditelj Županijskih stručnih vijeća za ravnatelje PGŽ-a i ujedno ravnatelj OŠ Hreljin Zoran Pavletić u svom prigodnom obraćanju izdvojio je kršćanske kreposti: vjerovati, nadati se i voljeti. „Mi, zaposleni u odgoju i obrazovanju, vjerujemo da je znanje temeljno obilježje slobode i jedino blago koje nam nitko ne može uzeti. Stoga smo izabrali odgajati i poučavati djecu i mlade da shvate smisao učenja, vrijednosti znanja i potrebu odgoja za vrijednosti. Nadamo se pozitivnim rezultatima naših nastojanja i vjerujemo u njih. U našem pozivu vodi nas ljubav prema čovjeku i djetetu kojemu pomažemo odrastati u odgovornu osobu i pravednu, onu koja koje će dati doprinos stvaranju boljeg i ljepšeg svijeta“ poručio je ravnatelj Pavletić.

U glazbenom dijelu programa nastupile su učenice Glazbene škole Ivana Matetića Ronjgova i korisnice Ženskog učeničkog doma Marije Krucifikse Kozulić u Rijeci Kristina Krstaš i Eva Perčinić te zbor učenika Katoličke osnovne škole „Josip Pavličić“ u Rijeci.

Molitvena osmina za jedinstvo kršćana

Učite se dobrim djelima: pravdi težite

Povjerenik za ekumenizam i međureligijski dijalog Mario Gerić predvodio je 25. siječnja u katedrali sv. Vida u Rijeci ekumensko slavlje u povodu završetka Molitvene osmine za jedinstvo kršćana koja se odvijala od 18. do 25. siječnja pod geslom: „Učite se dobrim djelima: pravdi težite“ (Iz 1,17). Ovogodišnja tema nastala je na bolnom iskustvu podijeljenosti društva i crkvenih zajednica u Minnesoti (SAD) na temelju rasnih predrasuda. U molitvi su sudjelovali Mario Gerić, Melanie Ivančević i Ruben Sečen, kao predstavnici Katoličke Crkve, Evangeličke crkve u Rijeci i Udruga „Mladi za Krista“. Giorgio Grlj kao predstavnik Baptističke crkve u Rijeci i Ilija Hristodulov kao predstavnik Makedonske pravoslavne crkvene općine „Sv. Car Konstantin i carica Elena“ iz opravdanih razloga su izostali.

„Ova molitva je poziv Bogu da blagoslovi svu onu ekumenu koja se događa i sve ono zajedništvo koje živimo kroz godinu, da Gospodin blagoslovi naše napore, padove, sve što se događa između ovog molitvenog tjedna i

onog s kojim ćemo se susresti dogodine“, naglasila je pastorica Melanie.

Osvrnula se na ovogodišnje geslo pod kojim se okupljaju razne kršćanske molitvene zajednice u svijetu: „Učite se dobrim djelima: pravdi težite“, istaknuvši kako smo svi gladni pravde, u bilo kojem smislu te riječi. „Gladni smo oprostjenja, ljubavi, zajedništva, razumijevanja, i ostat ćemo gladni dok god se ne učimo dobrim djelima. Zanimljivo je kako je prorok Izaija naglasio 'učite se dobrim djelima', očito nismo rođeni da znamo to samo po sebi. I voljeti se uči, kao i praštati, kao i primati za zajedništvo.“ Povezavši tu misao s pročitanim

evanđeoskim ulomkom, pastorica je istaknula da, bez obzira koje smo narodnosti, gdje živimo, kako razmišljamo, s kim se družimo svi mi želimo biti dobrodošli u kraljevstvu Božjemu. „Sjetimo se toga kada dolazimo u kontakt s ljudima s kojima ne dijelimo isto mišljenje ili vjerovanje, neka nam to bude način da se učimo dobrim djelima.“

Ove godine, iako u manjem broju nego proteklih godina, zajednička ekumenska molitva i povezanost kršćana koja se kroz nju događa nije bila manje vidljiva. Mario Gerić pozdravio je prisutne u ime Ekumenskog odbora i zahvalio na dolasku i sudjelovanju. Istaknuo je kako je upravo nastojanje oko različitih inicijativa i molitvenih susreta koji doprinose jedinstvu kršćana prvi i nužan korak za ostvarenje sna o sveopćem zajedništvu i bratstvu cijelog čovječanstva kako ga vidi papa Franjo: „Prije je potrebno...nastaviti pružati svjedočanstvo susreta između različitih kršćanskih vjeroispovijesti. Ne možemo zaboraviti Isusuovu želju: 'da svi budu jedno' (Iv 17,21)“.

Biskup Zdenko Križić održao predavanje osobama posvećenog života

Za puninu života važan je odgoj za slobodu i odgovornost

Posvećeni život nije samo u prošlosti pomagao i podupirao Crkvu, nego je dragocjen i nužan dar i za sadašnjost i budućnost Božjeg naroda, jer duboko u sebi pripada njegovu životu, njegovoj svetosti, njegovu poslanju.

Gospićko-senjski biskup mons. Zdenko Križić pozvao je 31. siječnja redovnice i redovnike koji djeluju u Gospićko-senjskoj biskupiji da zajednički proslave Dan posvećenog života susretom u Ordinarijatu.

Nakon molitve, biskup Križić je na početku predavanja pod naslovom „Važna pitanja s obzirom na posvećeni život danas” objasnio da pitanja mogu biti i neugodna, ali nije najvažnije na njih odmah dati odgovor. „Kad se pitanja dobro postave i odgovor će doći”, rekao je.

U Konstitucijama imamo precizne upute na dugi rok, ali mnoge odredbe koje su prije vrijedile sad su već zastarjele. Ako nam je život pust, onda nam ni redovnički život neće biti drukčiji. Trebamo ponovno krenuti od Krista i postaviti pitanja: „Tko smo, gdje smo, koji su moji ideali?” Prvo pitanje koje je Bog postavio Adamu glasilu je: „Adame, gdje si?” – Važno je da znamo gdje smo. Postoje pitanja iz glave (retorika) i iz života, (iz nutrine), srca, patnje... Nekada je bio naglasak da se ulazi u redovnički život da bi se postigao život vječni. Danas je naglasak da bismo već ovdje imali život u izobilju. Tko ga nije imao ovdje, kako će ga imati nakon smrti?

Vita consecrata, Posinodalna apostolska pobudnica pape Ivana Pavla II. episkopatu i kleru, redovima i redovničkim društvima, društvima apostolskoga života, svjetovnim ustanovama i svim vjernicima o posvećenom životu i njegovu poslanju u Crkvi i svijetu u uvodu ističe: „Posvećeni život, duboko ukorijenjen u primjerima i naputcima Krista Gospodina, dar je Boga Oca svojoj Crkvi po

sredstvom Duha. Zavjetovanjem evanđeoskih savjeta karakteristične crte Isusa - djevičanskog, siromašnog i poslušnog - poprimaju značajnu i trajnu 'vidljivost' usred svijeta i pogled vjernika ide prema onoj tajni Božjega kraljevstva koje već djeluje u povijesti, ali očekuje svoje puno ostvarenje u nebu.”

Posvećeni život nije samo u prošlosti pomagao i podupirao Crkvu, nego je dragocjen i nužan dar i za sadašnjost i budućnost Božjeg naroda, jer duboko u sebi pripada njegovu životu, njegovoj svetosti, njegovu poslanju.

„U ono vrijeme dok je Isus izlazio na put, dotrči netko, klekne preda nj’ pa ga upita: ‘Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinitim život vječni?’ Isus mu reče: ‘Što me zoveš dobrim? Nitko nije dobar doli Bog jedini! Zapovjedi znadeš. ... On mu odgovori: ‘Učitelju, sve sam to čuvao od svoje mladosti.’ Isus ga nato pogleda, zavoli ga i rekne mu: ‘Jedno ti nedostaje! Idi i što imaš, prodaj i podaj siromasima pa ćeš imati blago na nebu. A onda dođi i idi za mnom.’ On se na tu riječ smrkne i ode žalostan jer imao je velik imetak.”

Za puninu života važan je odgoj za slobodu i odgovornost, a ne dresura u novicijatu, a onda nakon zavjeta, takva osoba radi što hoće. Bez slobode i odgovornosti nema pravo života.

Pastoralna konstitucija Drugog vatikanskog sabora: »Gaudium et spes«, (Radost i nada), o Crkvi u suvremenom svijetu piše da se čovjek može obratiti k dobru samo u slobodi. Naglasak je na slobodi savjesti. Misli se da u slobodi savjesti svatko može raditi što hoće. U dubini savjesti čovjek otkriva Božji zakon i po

tom zakonu će mu se suditi. Važno je formirati savjest. Bl. Alojzije Stepinac nosio je mir u sebi i govorio: „Moja je savjest čista.” Papa Ivan Pavao II. rekao je da crkveni autoritet nema monopol na istinu. Istina polazi od sadašnjeg trenutka povijesti.

Na kraju postavimo si pitanje: Zašto smo postali redovnici, redovnice? Da se žrtvuemo za Crkvu, da živimo radost zajedništva s Bogom. Redovnički život je produžetak Isusovog djelovanja. Danas je ne mali broj redovničkih instituta, družbi, redova osuđen na nestanak. Završili su svoje poslanje. Nije pitanje, hoćemo li ostati, pravo pitanje je da iza sebe ostavimo što više blagoslova. Nije naglasak na ono što se radi, nego što jesmo. Pitajmo se do koje smo mjere znak, gdje smo, što smo, kamo idemo? Jesmo li ono što Bog od nas očekuje? Ako se otvorimo Duhu Svetomu, neke stvari ćemo mijenjati.

tekst: s. Robertina Medven

Odbor za organizaciju Susreta hrvatske katoličke mladeži u Gospiću objavio datum i geslo

Raduj se za svoje mladosti!

U prostorijama Biskupskog ordinarijata u Gospiću u srijedu 1. veljače pod predsjedanjem gospićko-senjskog biskupa mons. Zdenka Križića održan je treći sastanak Odbora za organizaciju Susreta hrvatske katoličke mladeži u Gospićko-senjskoj biskupiji koji će se pod geslom “Raduj se za svoje mladosti!” (usp. Prop 11, 9) održati u Gospiću u subotu 4. svibnja 2024. godine.

Na prethodnom susretu u Bjelovaru mladi Gospićko-senjske biskupije, na kraju euharistijskog slavlja, nakon što je najavljeno da će se idući SHKM održati u Gospićko-senjskoj biskupiji, preuzeli su križ iz ruku mladih Bjelovarsko-križevačke biskupije, te tim simboličnim činom preuzeli organizaciju i pripremu ovog velikog događaja za hrvatsku katoličku mladež.

Na susretu su uz biskupa Križića sudjelovali generalni vikar Marinko Miličević, kancelar Mišel Grgurić, ekonom Nikola Turkalj, biskupijski povjerenik za mlade Josip Tomljanović, župnik u Senju Richard Pavlič, župnik u Ogulinu I. Nikola Prša, župnik na Udbini Josip Šimatović, župnik u Brinju Goran Antunović i gospićki župni vikar Marko Maglić.

Obljetnica smrti nadbiskupa Josipa Uhača, vatikanskog diplomata i nuncija

Nije zaboravio kraj u kojem je niknuo

Duhovnost te ljubav prema Crkvi i Domovini bile su značajne osobine Josipa Uhača, kojega je svećenički put odveo u daleki svijet u službi nuncija Svete stolice, rekao je na obilježavanju 25. obljetnice njegove smrti, generalni vikar Riječke nadbiskupije Mario Tomljanović, 21. siječnja u Uhačevom rodnom mjestu Brseču. Te je vrline svjedočio svakodnevno, svojim životom, a vrlo su se jasno očitovale kada je kao apostolski nuncij u Njemačkoj na početku Domovinskog rata poduzeo ključne korake za međunarodno priznanje Hrvatske.

U malenoj brsečkoj župnoj crkvi sv. Jurja okupili su se župljani i rodbina kako bi se prisjetili čovjeka kojega su mnogi od njih poznavali, koji je među njima odrastao, ali životni put odveo ga je u druge države širom svijeta. Dragocjeno svjedočanstvo na kraju mise dala je Marina Barković Blaženić koja je iznijela sjećanja iz djetinjstva kada je nadbiskup Uhač iz Rima i drugih zemalja ljeti dolazio u rodno mjesto Sveta Jelena i tamo u kapeli slavio mise. Potvrdila je njegovu skromnost i povezanost s ljudima i rodnim krajem.

„Nadbiskup Uhač znao je da se ljubav prema Bogu pokazuje kao ljubav prema čovjeku“, rekao je Tomljanović, podsjetivši da je iznimno volio euharistiju. „Njegova življena duhovnost i ljubav prema Crkvi bile se vidljive i prepoznate od strane Crkve. Grozio se karijerizma, ali prepustio je svoj put Bogu.“ Ta njegova skromnost i spremnost na služenje odvela ga je u službu vatikanske diplomacije i na zadatke diljem svijeta.

U diplomatskoj službi Vatikana služio je u Panami, Egiptu, Španjolskoj, Pakistanu, Kamerunu, Gabonu, Ekvatorijalnoj Gvineji, Kongu i Njemačkoj. Tu je bio nuncij od 1984. godine do 1991. nakon čega se vratio u Vatikan gdje je do smrti bio tajnikom Kongregacije za evangelizaciju naroda. Papa je dan nakon njegove smrti objavio imenovanja novih kardinala, na tom je popisu izvorno bilo i njegovo ime. Svjedočanstva ljudi koji su ga poznavali, nadbiskupa Uhača opisuju kao samozatajnog, tihog, skromnog i nenametljivog čovjeka koji je srcem uvijek bio blizu svome narodu.

„Bio je daleko, ali uvijek blizu. Nije zaboravio kraj u kojem je niknuo“, rekao je generalni vikar u Brsečkoj crkvi i pozvao okupljene da nasljeđuju duhovnu ostavštinu nadbiskupa Uhača i njegove vrline vjere u Boga i ljubavi prema Crkvi i Domovini. Njegovu sposobnost ophođenja s ljudima i razgovora, skromnost i zauzimanje za mir.

Župljane je pozdravio i domaćin, župnik Petar Belanić te načelnik općine Mošćenička Draga Riccardo Staraj. Misno je slavlje pratio župni zbor Sv. Jurja. Na kraju mise pomolili su se na grobu u crkvi gdje je nadbiskup Uhač pokopan.

D. D.

Napisala prema sjećanjima Marina Barković Blaženić z Lokvi, susjeda pok. Josipa Uhača. Tekst je pročitala na misi o 25. godišnjici njegove smrti 21. siječnja u župnoj crkvi sv. Jurja u Brseču.

Naš barba Pepić Butigerski

Želja i čast mi je da podelin s Vami neš ča je ovaj dragi čovek pustil mene, kao neš ča neću nikad pozabit. Ponos i sreća ča mi je Bog dal da san mogla bit na skoro sakoј njegovoj maše va crekvice sv. Jelene. Tako san kroz moje detinjstvo i mladost navadila ča je vera i kako se veru živeje.

Pasalo je 25 let da ni našega dragoga „barba Pepića Butigerskega“ kako smo ga zvali mi njegovi Svetojelenčani. Odnosno našeg poštovanog, cijenjenog, plemenitog, hrabrog i najvećeg sina ove naše domaće grude - nadbiskupa Josipa Uhača. Zasluženo počiva va ovoj našoj župnoj crkvi sv. Jurja tu va Brseče.

Bila san mića otročica. Živela san na Sv. Jelene na Lokve, a susedi su nan bili Butigeri. Kad je bilo teplo leto, mi deca i naše none i noniči bili smo doma, a oci i materi su nan delali. Sako leto je bilo jako interesantno. Čekalo se da va našu Sv. Jelenu doma pride na ferije vaje z daleke Afriki naš barba Pepić. Kad je prišal, saki dan je bila maša jutro rano na 7 ur va crekvice Sv. Jelene. Pasal bi naš Pepić hodeć po ceste va dugoj črnoj vešte i rekal: „Ala, Ivana, homo na mašu.! „Ivana je bila moja nona, šla se brzo spraviti i mene bi zijala; „Ala ,spravi se, gremo na mašu, Pepić je već pasal.“. Teplo leto, rano jutro, a črčki su kantali. Nona Ivana i teta Tonka z dolca su me zele i šle smo mi na mašu. Pred crekvun su već svi čekali pod štreimun i čakulali, a naš Pepić je va crekve molil.

Tako svi skupjeni pod štreimun bimo zamučali. Kad bi Pepić prišal van na vrata z crekvi, on bi redun sa sakin malo počakulal, a kad bi prišal do mene bi mi rekal: „Moja mića mežnjarica i pogladil me po glave“. Ja san bila tako ponosna i vesela, onda i sad još vavek osječan tu Božju milost. Kad su čakuli finile, šli smo va crekvu na mašu. Ja san sedela pul svoje noni i tu je bil mali zvončić, a nona mi je dala mot kad treban zvonit, da navadin zvonit, pa san zvonila. Bila je i škrabjica, pa san šla i limozinu pobrat. Pokle je tu bila i moja sestra Daniela.

Dragi Bog nan je dal tako svetega i velega čoveka, našega Pepića, a bil je tako jednostavan i skroman i baš zato je bil tako velik. On je nas jako volel i ni nan to moral reć jer mi smo to dobro znali.

Volel je ovu domaću besedu i tako smo mi šnjini čakulali, a govoril je više od 5 straneh zajik. Ovde med nami se

rodil, volel je ovi bregi, ovo more, našu Sv. Jelenu i govoril da nan je sve to dragi Bog dal. Zadnji put kad je bil tu rekal nan je: „Čuvajte mi Sv. Jelenu.“

Onda su bila teška vremena, va crekve su bili baš samo vjernici. Tako nas je na mašu prišlo jako malo, pa su se nonice jadile, a on je jedun zgodun rekal nan: „Ne bacilajte, neka nas je malo i neka smo va toj mićoj crekvice. Bog je tu s nami isto kako da smo va sv. Petre va Rime.“

Čuda puti se tega domislin i onda razumen da je va mićeh stvarah veličina Gospodnja.

Zadnji put smo se videli spred naše kući. Rafić ga je pejal i fermali su da mi daju kjuč od crekvi. Ja san bila z kolicami s mojin mićin sinun i pital me je za malega. Onda ga je z auta prekrizil i rekal: „Neka ga Bog blagoslovi“. Značilo mi je onda i sad jako. Hvala mu na temu.

On mi je prišal dat kjuč zato aš je moja nona Ivana dobila kjuč od njegova oca Butigera. Ona je to s ponosun i poštovanjun zela, a kašneje je to dobil moj otac. Kjuč i crekvica su tu, ali kako je naš dragi Pepić rekal: „Ako ne gremo na mašu, neće nan ni dragi Bog prit.“

Čuda je bilo maši s našin dragin nadbiskupom va crekvice carice sv. Jelene. Ta crekvica je za me postala katedrala i dom Oca mojega. Sada mi je jasno zaš je naš Pepić tako jako volel našu crekvicu i našu Sv. Jelenu.

Nakon 50 let moren sigurno reć da je Pepić nami dal neš ča nikad nebimo dobili, ni znali, da on ni bil s nami.

Životni put ga je zel po celin svete, ali vavek je govoril da je ovde najlepše. Postal je tako cjenjen i velik sluga Božji, ali je ostal vavek naš dragi i skromni prijatelj i učitelj. I sigurna san da nas čuva z neba i dan danas!

Dan škole: Rastimo u dobru i ljubimo jedni druge

Dan Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“ u Rijeci započeo je 9. prosinca misom u katedrali svetog Vida koju je predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić. Tako je proslavljen 7. školski rođendan i 17. rođendan za nebo nadbiskupa Josipa Pavlišića čije ime škola nosi. Učenici i djelatnici škole ispunili su riječku prvostolnicu do posljednjega mjesta, a blagopokojnom nadbiskupu Pavlišiću na njegovu su grobu paljenjem svijeća i molitvom odali počast.

Ravnateljica škole Jasna Buketa podsjetila je na neke crtice iz života nadbiskupa Josipa Pavlišića naglašavajući da se on sjećao svojih učitelja i župnika i da su upravo oni bili glavni poticatelji njegova životnog zvanja te je kao nadbiskup kročio stazom obrazovanja, brinuo za sjemeništa i odgoj svećeničkih kandidata. Na to razdoblje njegova biskupskog djelovanja trajno podsjeća sjemenišna zgrada na Belvederu preko puta Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“ koju je dao sagraditi.

Nadbiskup u miru Ivan Devčić pokrenuvši osnivanje riječke katoličke škole, predložio je da ustanova nosi upravo njegovo ime. „Tom je odlukom Riječka nadbiskupija

izrazila zahvalnost velikom biskupu, promicatelju kulture i školstva i za sve dobro koje je učinio za školovanje i odgoj mladih ljudi“, naglasila je ravnateljica škole.

Dan je nastavljen sportskim susretima za učenike od 5. do 8. razreda na stadionu NK Lokomotiva. Razredna nastava upriličila je školski bal, a točno u podne je svečano podignuta i zastava Eko-škole. U taj je program do sada uključeno 27 europskih država punopravnih članica i nekoliko vaneuropskih država. Zadaća Eko-škole je odgojiti današnje naraštaje osjetljivima na pitanja okoliša jer će upravo oni donositi odluke o razvoju društva u ovom stoljeću. Posebna pozornost pridaje se pitanjima smanjivanja i zbrinjavanja otpada, racionalnog iskorištavanja energije i vode, te uređenju školskog okoliša.

Dan je završen podjelom Godišnjaka za prošlogodišnju školsku godinu te svečanim skupom radnika Učiteljskog vijeća. Veselje je bilo neizmjereno nakon briljantne pobjede Hrvatske nogometne reprezentacije protiv Brazila na Svjetskom prvenstvu u Katru. Bio je to povijesni Dan škole, sedmi rođendan KOŠ-a, kišom i srećom okupan.

Lijepo je bilo vidjeti do posljednjega mjesta ispunjenu riječku prvostolnicu, katedralu sv. Vida, u petak 9. prosinca na jutarnjoj misi koju je u povodu Dana Katoličke osnovne škole „Josip Pavlišić“ predvodio riječki nadbiskup Mate Uzinić. U propovijedi, u kojoj su svojim simpatičnim intervencijama iz katedralnih klupa sudjelovala i djeca, nadbiskup je poručio da ih Bog voli i da poslušaju savjete onih koji im pomažu rasti u dobru.

„Bog nas voli i stalo Mu je do nas. Pravila koja nam daje za naš rast, za naš razvoj, jednako tako i druga pravila koja imamo u životu i kojih se trebamo pridržavati, nisu nešto što nas ograničava, nego nas oslobađaju da se možemo potpuno ostvariti i da možemo biti potpuno jedni za druge.

Drugo što bih vas zamolio jest da one koji vas pokušavaju usmjeravati u životu, Bog, roditelji, nastavnici i svi oni koji vam govore po kojim pravilima biste trebali živjeti, ne odbacujete i ne osuđujete, nego pokušate čuti ono što vam govore kako biste se mogli promijeniti i rasti u dobru i tako pripremati za onaj život koji je pred vama – život u kojemu ste pozvani sutra, kada odrastete, pozivati i druge, ponajprije svojim životom, a zatim i riječima. Nemojte biti kritičari jedni drugih, nego nasljedovatelji i poticatelji u onome što je dobro“, zaključio je nadbiskup Uzinić.

